

Katedra pedagogiky a psychologie

Studijní program: B7505 Vychovatelství

Studijní obor: Pedagogika volného času

Volnočasové aktivity ve školních knihovnách

Leisure time activities in school libraries

Bakalářská práce 11-FP-KPP-26

Autor

Kristýna Krausová, Dis

Vedoucí práce: PaedDr. Jitka Jursová, PhD.

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
59	3	4	4	15	4 + 1 CD

V Praze dne

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristýna KRAUSOVÁ, DiS.**
Osobní číslo: **P09000301**
Studijní program: **B7505 Vychovatelství**
Studijní obor: **Pedagogika volného času**
Název tématu: **Volnočasové aktivity ve školních knihovnách**
Zadávající katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíle

- Popsat metody a formy práce ve školních knihovnách
- Popsat problematiku knihovny a jejích funkcí
- Vytvořit návrh měsíčního modelu práce školního čtenářského kroužku

Metody

- Dotazník
- Rozhovor

Požadavky

- Vyhledat a prostudovat zdroje
- Připravit a realizovat průzkum a výzkumné šetření
- Navrhnout měsíční model aktivit školního čtenářského kroužku

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

- LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. Dítě a kniha : O čtenářství jedenáctiletých. Vyd 1. Plzeň : Aleš Čenek, 2004. 179 s. ISBN 80-86898-01-6
- SKUTIL, Martin. Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství. Vyd 1. Praha : Portál, 2011. 254 s. ISBN 978-80-7367-778-7
- BĚLOHRADSKÁ, Jitka. Informační gramotnost. Vyd. 1. Brno : Moravská zemská knihovna, 2006. Školní knihovna jako informační centrum školy, s. 84-100.
- HOUŠKA, Tomáš . Školní knihovna jako důležitý prvek vzdělávání. Infocus. 1996, č. 6/7, s. 124-125

Vedoucí bakalářské práce:

PaedDr. Jitka Jursová, Ph.D.
Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce: 13. května 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: 27. dubna 2012

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

dne 23-05-2011

Čestné prohlášení

Název práce: Volnočasové aktivity ve školních knihovnách
Jméno a příjmení autora: Kristýna Krausová
Osobní číslo: P09000301

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Praze dne

Poděkování

Mnohokrát děkuji své vedoucí PaedDr. Jitce Jursové, PhD. a Mgr. Ludmile Čumplové za trpělivost a pomoc při tvorbě mé bakalářské práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá výzkumem volnočasových aktivit ve školních knihovnách v ČR. V první kapitole představuji pojem školní knihovna, jeho definici a zakotvení v legislativním systému. Dále rozebírám pojem čtenářství a čtenářská gramotnost. V další kapitole vysvětluji význam školy, rodiny a knihovny a jejich vliv na dětské čtenářství. Následně se zabývám volným časem a jeho funkcemi. Další kapitola se zabývá Klubem školních knihoven. Následuje několik příkladů aktivit konaných v knihovnách. V praktické části se zabývám metodami práce ve školní knihovně, jejími funkcemi a akcemi v průzkumném šetření. V závěru najdete návrh na měsíční plán práce školního čtenářského kroužku.

Klíčová slova: čtenářství, školní knihovna, volnočasové aktivity

Annotation

This bachelor thesis deals with research of leisure time activities in school libraries in Czech Republic. In first chapter is explanation and definition of school library, and its legislation. In next chapter is explanation about differences between reading and knowing what is text about, mainly targeted to children. In next chapter is showed up signification of the role family, school and libraries and their influence on child knowing what is text about. Consequently I deal with school libraries and their functions and leisure time and his function. Next chapter is about School Libraries Club. Next are some examples activities already done in school libraries. In practical part I deal with methods of work in school libraries and their functions and activities in questionnaire. At the end of text is my suggestion to one month plan work in school book club.

Key words: reading, school library, leisure time activities

1. Školní knihovna	10
1.1. Definice	10
1.2. Charakteristika školní knihovny.....	11
1.3. Legislativa.....	11
2. Funkce knihovny.....	14
2.1. Cíle školní knihovny	14
2.2. Úkoly školní knihovny	15
3. Čtenářství a čtenářská gramotnost	17
3.1. Výzkumy týkající se čtenářství a čtenářské gramotnosti	18
3.1.1. PIRLS.....	18
3.1.2. PISA	19
3.1.3. PIAAC a SIALS	20
4. Rodina-škola-knihovna a jejich vliv na dětské čtenářství	22
4.1. Rodina	22
4.2. Škola.....	23
4.3. Knihovna.....	23
5. Metody a formy práce ve školní knihovně	24
6. Klub dětských knihoven	26
7. Volnočasové aktivity ve školních knihovnách.....	28
7.1. Volný čas	28
7.2. Volnočasové aktivity	28
7.3. Volnočasové aktivity ve školních knihovnách	29
7.3.1. Noc s Andersenem	30
7.3.2. Kniha mého srdce	32
7.3.3. Další aktivity.....	33
7.3.4. Aktivity ve školních knihovnách v zahraničí	35
7.4. Čtenářský kroužek a čtenářský klub	36
7.5. Čtenářské kroužky dneška.....	38
6. Shrnutí teoretické části	40
7. Praktická část.....	41
8. Průzkumné šetření s využitím dotazníku	42
8.1. Vyhodnocení průzkumu	43
9. Měsíční návrh práce čtenářského kroužku	45
9.1. Program	46
10. Závěry a diskuse	50

11.	Závěr.....	52
12.	Seznam Literatury.....	53
13.	Přílohy.....	54
13.1.	Rozhovor s Mgr Ludmilou Čumplovou.....	54
13.2.	Morseova abeceda	59
13.3.	Velký polský kříž.....	60
13.4.	Mobilní šifra	60

1. Školní knihovna

1.1. Definice

„Školní knihovna je sbírka knih a jiných dokumentů v klasické i elektronické podobě, evidovaná v majetku školy, určená k rozvoji čtenářství a k rozšíření a doplnění učiva. Za školní knihovnu je považováno i informační centrum školy“ (Čumplová, Nejezchlebová, & Švastová, 2008).

Toto je definice vytvořená pro potřebu statistického zjišťování údajů.

„Školní knihovna je knihovna škol s nižším než třetím stupněm vzdělávání, která slouží především žákům a pedagogům těchto škol. Stejně ale může sloužit jako veřejná knihovna.“ Tato definice dále uvádí, že hlavním úkolem školní knihovny je informační a dokumentační zabezpečení vzdělávacího procesu. Tato definice pochází z české terminologické databáze.

Ve školském zákoně školní knihovny přímo zmíněny nejsou, mluví se zde pouze o školských účelových zařízeních a o službách, které tyto poskytují.

Poslední definice je z Příručky pro školní knihovny. Tato definice se snaží shrnout předchozí dvě do jednoho celku. Její výhodou je, že ji vytvořily knihovnice, které mají zkušenosti se školními knihovnami i potřebné vzdělání.

„Školní knihovna je sbírka knih a jiných dokumentů v klasické i elektronické podobě zřizovaná a udržovaná z rozpočtu školy (obce, kraje), evidovaná v majetku školy, určená k rozvoji čtenářství a k rozšíření a doplnění učiva, jejíž pracovník poskytuje odborné, studijně pracovní, knihovnické a informační služby pro žáky, studenty a zaměstnance školy. Za školní knihovnu je považováno i studijní a informační centrum školy. Za určitých podmínek (za nichž lze školské služby poskytovat veřejnosti) může sloužit i jako veřejná knihovna“ (Babirádová, 2009).

Tato definice tedy řeší jak knihovnické dokumenty a vliv školní knihovny na vzdělávací proces, ale také bere v úvahu lidský faktor, tedy osobu knihovníka.

V žádném legislativním dokumentu neexistuje oficiální definice školní knihovny. Každá instituce, která se školní knihovnou zabývá, si ji tedy musí vytvořit sama pro své potřeby.

Obecně vzato, je školní knihovna nesamostatnou organizační složkou školy, která ji zřídila. Vedení školy pak zajišťuje podmínky potřebné k plnění jejích úkolů a povinností.

Školní knihovny plní spolu s veřejnými jednu z nejdůležitějších funkcí – vedou děti k tomu, aby se z nich stali čtenáři, a zároveň se podílejí na informačním zabezpečení vzdělávacího procesu na základních a středních školách.

1.2. Charakteristika školní knihovny

Školní knihovna je zdrojem informací pro žáky, kteří se zde učí efektivně získávat potřebné informace, pracovat s informačními zdroji a vyhledávat v databázích. Zde také žáci získávají správné návyky pro práci s knihami a informacemi. Podporuje se zde zájem o samostatné vzdělávání a četbu. V moderní školní knihovně je také důležitý internet. Dnešní době je internet nezastupitelný a žáci hledají informace nejprve na internetu, až posléze v knižním fondu. Ve školní knihovně se žáci učí pracovat s internetovými zdroji a vyhledávací a třídit informace z nich získané.

1.3. Legislativa

Pro vedení školní knihovny neexistují legislativní předpisy. Tyto byly bez náhrady zrušeny v devadesátých letech dvacátého století. Školní knihovny se tedy řídí obecně platnými dokumenty a doporučeními.

- A) Obecně platné předpisy. Mezi tyto zařazujeme Listinu základních práv a svobod, Zákon o svobodném přístupu k informacím, Školský zákon, Rámcové programy a také takzvaný knihovní zákon.
- B) Doporučení mezinárodních organizací. Například Mezinárodní doporučení UNESCO pro plánování informačních center škol nebo Manifest UNESCO a IFLA o školních knihovnách

Zákon 561/2004 Sb, tedy zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) se o školních knihovnách vůbec nezmiňuje, neboť z pohledu zákona, je školní knihovnictví chápáno jako činnost školy.

Vyhláška č. 108/2005 Sb o školských výchovných, účelových a ubytovacích zařízeních o školních knihovnách hovoří, ale přitom převážná část školních knihoven, kritérium školského zařízení nesplňuje. V rejstříku školských zařízení je zapsáno pouze 13 školních knihoven, ostatní jsou provozovány v rámci školy.

V září 2009 vychází Doporučení MŠMT k činnosti a funkci školních knihoven na ZŠ a SŠ (č.j. 12487/2009-20), které bylo vytvořeno na základě domluvy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Svazu knihovníků a informačních pracovníků. Spolu s přílohami – Návrh knihovního řádu školní knihovny a Doporučení pro vybavení školních knihoven – tvoří ucelený metodický materiál, který pedagogickým pracovníkům pomůže při budování školní knihovny.

Doporučení je rozděleno do osmi článků, z nichž každý řeší jednu oblast související s činností školní knihovny.

Článek 1 -Základní ustanovení Doporučení definuje školní knihovnu a okruh jejích uživatelů a vymezuje okruh působnosti školní knihovny – tedy že jedna školní knihovna může sloužit více školám, a může také poskytovat služby veřejnosti.

Článek 2 – určuje úkoly školní knihovny. Vytváření informačního fondu, evidence knihovních dokumentů, realizace aktivit na podporu čtenářství, spolupracuje s kulturními, zájmovými a vzdělávacími institucemi, podílí se na nabídce volnočasových aktivit žáka a další.

Článek 3 se zabývá řízením a personálním zabezpečením školní knihovny, Článek 4 řeší financování školní knihovny a Článek 5 je ohledně knihovního fondu.

Článek 6 jsou knihovnicko-informační služby, které jsou základní – půjčování knihovnických dokumentů, rešerše, umožnění přístupu k internetu, a speciální – meziknihovní výpůjčky, reprografické služby aj. Za tyto služby může ředitel školy určit odpovídající poplatky.

Článek číslo 7 se věnuje materiálnímu a technickému zabezpečení knihovny.

Článek 8 – Metodická pomoc školním knihovnám. Tento článek odkazuje na www.npkk.cz/csk/ tedy Centrum pro školní knihovny a také na Klub školních knihoven SKIP. Dále také určuje, že vzdělávání knihovníků školních knihoven organizují zařízení resortu školství pověřená vzděláváním pedagogických pracovníků, která zajišťují také akreditaci těchto kurzů.

České zákonodárství se tedy školní knihovnou nijak obsáhle nezabývá, dokumenty jsou převážně obecné povahy, zmiňující se o svobodném přístupu k informacím a vybavení školní knihovny. Doporučení MŠMT se školní knihovnou zabývá obsáhleji, ale spíše z technického hlediska, než z hlediska pedagogického.

Manifesty UNESCO a IFLA¹ se na evropské úrovni zabývají školními knihovnami více než české zákonodárství a zmiňují i práci s žáky.

S moderními metodami výuky musí nezbytně souviset změna v práci školní knihovny, která se transformuje v knihovnické a informační centrum školy, s těmito úkoly:

- 1) Spojit dílčí knihovny školy tak, aby z kvalitního fondu jedné knihovny mohly být poskytovány služby celému společenství školy.
- 2) Zajistit maximální přístupnost knihovny
- 3) Hlavní důraz klást na prezenční výpůjční služby
- 4) Vytvořit z knihovny místo pro tvořivou a aktivní práci žáků i učitelů s informacemi a literaturou v klasické i elektronické podobě
- 5) Získat pro práci a záměry knihovny co největší možnou spolupráci
- 6) Podporovat potřebu a učit jak s informacemi pracovat
- 7) Praktickou systematickou činnost vytvářet u žáků dovednostní návyky v práci s informacemi

---

¹ Dostupné z http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/Manifest_sk.htm

2. Funkce knihovny

Knihovna plní významné funkce ve výchovně vzdělávacím procesu. Vymezení funkcí je možno nalézt například na webových stránkách Centra pro školní knihovny, nebo v publikaci magistry Čumplové. Na základě těchto zdrojů jsem definovala vlastní vymezení funkcí školní knihovny.

- Informační centrum – školní knihovna by měla fungovat jako informační centrum školy jak pro žáky, tak pro učitele. Ovšem tato funkce není pouze o dobré zásobenosti a využívání knihovny. Žáci, a potažmo i učitelé, jsou vedeni k samostatnému vyhledávání relevantních informací, jejich třídění a práci s nimi. U žáků je důležité vytvořit správné dovednosti a návyky v oblasti práce s informacemi.
- Čtenářství a čtenářská gramotnost – školní knihovna pořádá aktivity na podporu čtenářství a čtenářské gramotnosti. Je vhodně literárně vybavená, a knihovnice ví, které knihy doporučit pro jaký věk.
- Zapojení do vyučovacího procesu – předpokladem je vhodně vybraný knihovní fond. Spolupráce s učiteli, zapojení nových témat a metod do výuky. Žáci zde nacházejí dostatek materiálů pro samostudium, nebo vypracování domácích úkolů.
- Výchovná funkce – Žákům se zde dostává kulturních stimulů, nejen ve formě knižní, nýbrž i pořádáním besed s autory nebo návštěvou kulturních akcí.

2.1. Cíle školní knihovny

Každá knihovna má své specifické cíle, které závisí na dohodě s učiteli, závazky z vedení a také na možnostech školní knihovny. Zde uvedu cíle z projektu na podporu školních knihoven z Moravské univerzity, které velmi dobře korespondují a vystihují funkce školních knihoven.

- Vedení žáků k radosti ze čtení a k základním návykům využívání knihovnických služeb a fondů.
- Podpora výchovy a vzdělávání
- Umožnění svobodného přístupu k informacím a službám

- Rozvoj individuálních dovedností a schopností
- Vedení žáků k samostatnosti, odpovědnosti a sebevzdělávání
- Podpora kulturního a sociálního povědomí
- Vedení k celoživotnímu využívání informačních zdrojů a k celoživotnímu vzdělávání

Je tedy vidět, jak z legislativy, tak ze směřování funkcí školní knihovny, že hlavním cílem moderní školní knihovny je přivést knihovnu k žákům i učitelům. Školní knihovna se má snažit být moderní, nejen ve smyslu přístupu k internetu či novým výukovým metodám ale i v přístupu k žákům. Má se snažit spolupracovat s dalšími institucemi a pořádat nejen výukové akce, které žáky zaujmou, ale také něco naučí.

2.2. Úkoly školní knihovny

Úkoly školní knihovny řeší Dokument MŠMT Doporučení pro školní knihovny.

- 1) vytvoření kvalitního informačního fondu, který obsahuje všechny zdroje informací, tedy nejen knihy a nižší dokumenty, ale i faktografické tabulky, databáze, výukové programy, a elektronické dokumenty. Tento knihovní fond by také měl být odlišný od fondu veřejné dětské knihovny. Nemá zde tolik místa beletrie, jako naučně-vzdělávací literatura a literatura faktu. Samozřejmostí je přístup na internet. Knihovní fond vybírá knihovnice a spolupracuje přitom s učiteli
- 2) je zabezpečení katalogizace a evidence všech dokumentů, registrace uživatelů a evidenci výpůjček
- 3) realizace aktivit na podporu čtenářství a čtenářské gramotnosti
- 4) spolupráce na individuální přípravě žáků i pedagogů s využitím zdrojů z fondu školní knihovny
- 5) vypracování programu rozvoje čtenářské a informační gramotnosti žáků a podílí se na jeho realizaci. Tento program je součástí školního vzdělávacího plánu
- 6) zajišťuje spolupráci s kulturními, zájmovými a vzdělávacími institucemi kraje
- 7) podílí se na nabídce volnočasových aktivit školy
- 8) vypracovává plán rozvoje, činností a koncepce školní knihovny a také zabezpečuje propagaci jejích aktivit

V zásadě by se tyto úkoly daly shrnout do několika bodů. První z nich je naučit žáky a potažmo i pedagogy práci s informacemi. Jak a kde informace efektivně vyhledávat a zpracovávat. Toto zajišťuje především dobře zásobený knihovní fond a v ideálním případě také spolupráce vyučujících se školní knihovnou při vyučování. Při takové hodině se žáci mohou naučit nejen například dějepisná fakta, ale i práci s databázemi a vyhledávání v knihovních dokumentech. Pokud se toto naučí, ušetří si mnoho času a starostí při tvorbě referátů a prací, nejen do školy. Druhým bodem je samotný knihovní fond a jeho vedení. Evidence, databáze, registrace a nákup nových dokumentů. Třetím bodem pak jsou aktivity na podporu čtenářství a čtenářské gramotnosti žáků. S tímto bodem pak souvisí i volnočasové aktivity nabízené knihovnou a spolupráce školní knihovny s dalšími institucemi.

3. Čtenářství a čtenářská gramotnost

„Čtenářská gramotnost je schopnost rozumět formám psaného jazyka, které vyžaduje společnost a/nebo oceňují jednotlivci a tyto formy používat. Mladí čtenáři mohou odvozovat význam ze široké škály textů. Čtou, aby se učili, účastnili se čtenářského života a také pro radost“. (Výzkum PIRLS 2001)

Čtenářská gramotnost je schopnost a dovednost vnímat a porozumět psanému textu a adekvátně ho interpretovat.

„Čtenářská gramotnost je schopností používat tištěných a písemných informací pro fungování ve společnosti k dosahování vlastních cílů a k rozvoji vlastních vědomostí a vlastního potenciálu“. (Výzkum IALS)

Čtenářství je plánovité a cílené rozvíjení schopnosti čtení.

„Čtenářství vyjadřuje aktivní vztah k četbě a literatuře vůbec. Je vnímáno jako důležitý faktor socializace a kultivace jedince a proto se dá předpokládat, že jeho úroveň do jisté míry ovlivňuje i celkovou vzdělanost národa. V posledních letech byla provedena empirická šetření, která naznačují, že rozvoj čtenářství a čtenářské gramotnosti vyžaduje výraznější podporu. Tato podpora by kromě podstatné proměny výuky způsobu čtení a způsobu jeho využití ve škole měla zahrnovat spolupráci širší zainteresované veřejnosti – rodičů, knihovníků, nakladatelů, ale i médií atd...“ (Karásková, 2010)

Pojmy čtenářství a čtenářská gramotnost jsou tedy synonymy, ale pouze v jednom směru. Čtenářství a čtenářská gramotnost mohou být zaměňovány a často jsou uváděny spolu, ale pouhá čtenářská gramotnost není to samé jako čtenářství.

Kdybych tedy vybrala hlavní znaky, formulovala bych definici čtenářství asi takto: Čtenářská gramotnost je schopnost číst a porozumět psanému textu, kdežto čtenářství je čtení samo o sobě.

Poslední definice se zmiňuje o empirických šetřeních a podpoře čtenářství a čtenářské gramotnosti. Těchto výzkumů je hned několik a v posledních letech se snaží vzbudit pozornost.

3.1. Výzkumy týkající se čtenářství a čtenářské gramotnosti

V oblasti čtenářství a čtenářské gramotnosti probíhá několik výzkumů na mezinárodní úrovni. Následujících tří uvedených se účastní i Česká Republika. PIRLS je určen pro žáky čtvrté třídy základní školy. PISA testuje patnáctileté žáky a PIAAC se zabývá dospělými.

3.1.1. PIRLS

Tato zkratka označuje Progress in International reading literature study, tedy Mezinárodní výzkum čtenářské gramotnosti. Tento výzkum každých pět let testuje žáky věkem odpovídající čtvrté třídě. Tento výzkum je nastaven tak, aby změřil dětskou čtenářskou gramotnost, která může poskytnout vodítka k budoucím trendům ve čtení, a aby získal informace o čtenářském zázemí dítěte doma i ve škole².

Česká republika se výzkumu nezúčastnila v roce 2006, tedy máme souvání pouze z roku 2001 a 2011.

Tento výzkum ukázal, že čeští žáci se od roku 2001 zlepšili o 9 bodů v oblasti čtenářské gramotnosti. Jsou stále v pásmu nadprůměru a devátí v celkovém žebříčku. Také se ukázalo, že v ČR se zvýšil počet žáků na střední a vysoké úrovni čtenářské gramotnosti, a to na vysoké úrovni o pět procent a na střední o čtyři procenta.

ROZDÍL VE VÝSLEDKÁCH ŽÁKŮ NA CELKOVÉ ŠKÁLE A NA ČTYŘECH ÚROVNÍCH V LETECH 2001 A 2011

Země	Celková škála rozdíl mezi roky 2001–2011	Definované úrovně			
		velmi vysoká	vysoká	střední	nízká
Rusko	40	▲	▲	▲	▲
Slovinsko	29	▲	▲	▲	▲
Slovensko	17	▲	▲	▲	
USA	14	▲	▲	▲	▲
ČR	9		▲	▲	
Norsko	8	▼		▲	▲
Nový Zéland	2				
Německo	2				
Itálie	1				
Anglie	-1				
Maďarsko	-4	▲		▼	▼
Nizozemsko	-8	▼	▼		
Rumunsko	-10				
Litva	-15	▼	▼	▼	▼
Švédsko	-19	▼	▼	▼	▼

² "It is designed to measure children's reading literacy achievement, to provide a baseline for future studies of trends in achievement, and to gather information about children's home and school experiences in learning to read."

3.1.2. PISA

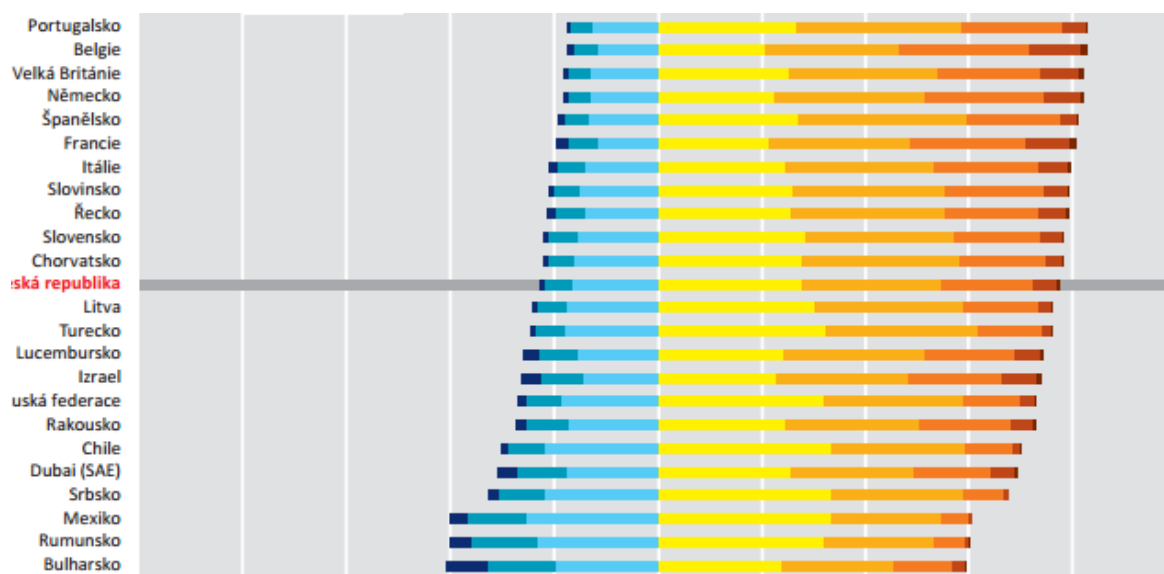
Výzkum PISA (Program for International Students Assessment) Je výzkum, který opakovaně zjišťuje výsledky dětí z celého světa v matematice, čtení a přírodovědné gramotnosti. Hlavním cílem je poskytnout dané zemi výsledky o úspěšnosti a hlavně efektivitě jejího vzdělávacího systému. Výzkum PISA se od ostatních výzkumů liší především tím, že klade důraz na dovednosti, které mají dopad na uplatnění mladých lidí po dokončení základní školní docházky. Proto je také vybrán věk 15 let. Nejsou tedy testovány jen děti z jednoho ročníku ale všechny vybrané patnáctileté děti, jelikož právě v patnácti letech končí u většiny zúčastněných zemí povinná školní docházka. Tento výzkum se odehrává v devítiletém cyklu, přičemž sběr dat se odehrává během tří let, kdy jsou testy zaměřeny převážně na jednu část výzkumu. V roce 2009 to byla čtenářská gramotnost, v roce 2012 matematika a v roce 2015 to bude přírodovědná gramotnost.

Nejnovější výsledky v oblasti čtenářství jsou tedy z roku 2013, ale v roce 2009 byla naposledy čtenářská gramotnost hlavní výzkumnou složkou.

Výsledky testu PISA se sdělují pomocí bodů nebo pomocí úrovně způsobilost. V testu čtenářské gramotnosti naše děti dosáhly pouze podprůměrných výsledků a umístili se ve spodní třetině žebříčku. Česká republika se tak stala jednou z pěti zemí, u kterých došlo od roku 2000 k výraznému zhoršení výsledků. Výzkumy dále ukázaly, že v této oblasti se zhoršují zejména chlapci. Je zajímavé, že úroveň čtenářské gramotnosti se výrazně zhoršila u žáků základních škol, středních škol s maturitou i bez a učilišť, ale v podstatě se nezměnila u žáků gymnázií. Nejhuře jsou na tom v této oblasti žáci z Moravskoslezského a Karlovarského kraje, nejlépe pak pražští žáci.

Další alarmující změnou je největší propad v indexu „čtení pro radost“.

Výsledky v oblasti čtenářské kompetence jsou prezentovány pomocí úrovně způsobilosti. Ve zkratce, žáci, kteří dosáhli poslední, šesté úrovně, jsou vynikající čtenáři, kteří ovládají velmi složité čtenářské kompetence. Naopak žáci dosahující první úrovně dosahují velmi špatných výsledků. Druhá úroveň je považována za hranici, při které jsou žáci schopni fungovat v moderní společnosti. Ti žáci, kteří této úrovni nedosáhnou, čelí riziku, že nebudou schopni dále pokračovat ve studiu a jejich šance na trhu práce bude velmi omezená.

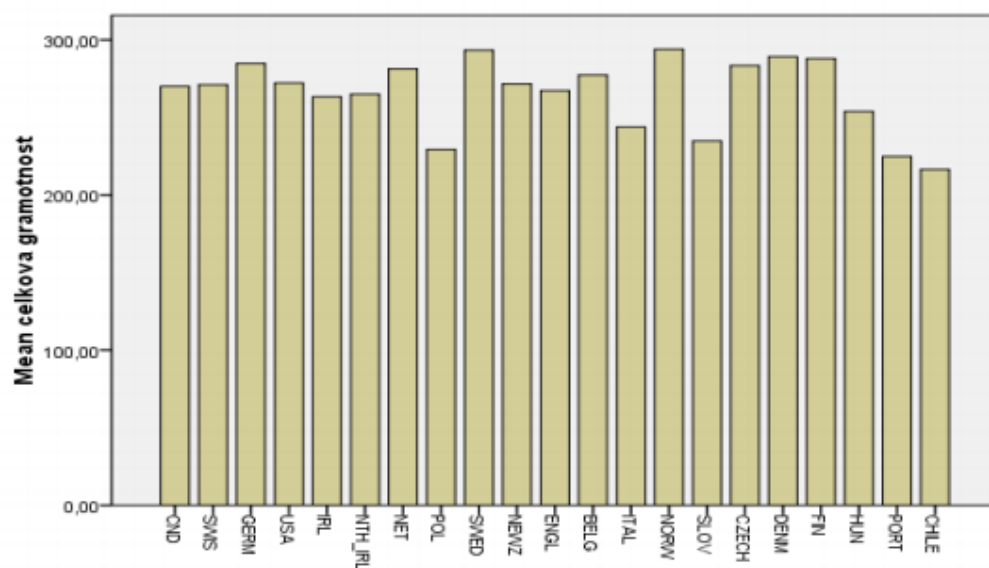
3.1.3. PIAAC a SIALS

Programme for the international assessment of adult competence. Tento výzkum je zaměřen na základní dovednosti potřebné v běžném životě a na pracovním trhu u dospělých (16 – 65 let) a mapuje zároveň využití těchto v každodenním životě. Výsledky výzkumu měly být dostupné od konce roku 2013, ovšem tyto výsledky stále nejsou zveřejněny. Pomůžu si tedy výsledky z testu SIALS (Second International Adult literacy study), který se naposledy odehrál v roce 1998. Tento výzkum měřil v podstatě to samé, co PIAAC.

V tomto výzkumu Česká republika dopadla zcela průměrně, tedy co se týče čtenářských kompetencí. Ukázalo se, že zde je nízký podíl lidí, kteří mají nízké kompetence ale stejně tak nízký podíl lidí s vysokými kompetencemi. Neboli jsme se ocitli ve středu. Ovšem tento test je již více jak deset let starý, jeho výsledky tedy nejsou zcela relevantní.

Je tedy zajímavé, že mladší děti zřejmě nemají problémy se čtenářstvím a čtenářskou kompetencí, ale výsledky výzkumu PISA jasně ukazují velmi nízké čtenářské kompetence. Zřejmě tedy děti s přibývajícím věkem přestávají číst. A školní knihovna je jen jedna z institucí, která s tím může něco dělat.

Graf 2. Průměrná funkční gramotnost dospělých v jednotlivých zemích

4. Rodina-škola-knihovna a jejich vliv na dětské čtenářství

Toto je základní trojúhelník, který by měl podporovat a rozvíjet dětské čtenářství. Rodiče dávají dítěti příklad, škola tento podporuje a knihovna umožňuje.

4.1. Rodina

„Bez ohledu na to, kolik máš práce, ta nejdůležitější věc, kterou můžeš učinit pro budoucnost svého dítěte, je kromě projevů lásky a objímání také každodenní hlasité předčítání a radikální omezení televize. (Konezsová, 2009)

Rodina představuje základ celého vývoje dítěte. Zde dítě získává se návyky a dovednosti, zde rozvíjí své schopnosti, zde se formuje osobnost dítěte. Rodičovský vzor je pro dítě v rané etapě vývoje nejdůležitější. Pokud je dítě zvyklé od raného věku vídat rodiče s knihou, nebude pro něj nic zvláštního začít číst také. Stejně důležité je pro dítě předčítání z knih. To vše ho nenásilně vede k přijetí knihy jako dobrého přítele.

Ale nejde zde o pouhé přečtení knihy. Pokud dítěti rodiče vypráví pohádky, či vlastní vymyšlené příběhy, rozvíjí to jeho fantazii. A stejně tak později může rodič mluvit s dítětem o knize, kterou přečetlo. Tím ho může lehce a nenásilně přivést k zamyšlení nad vlastním příběhem. Tím že rodiče čtou, že si s dětmi vypráví vlastní příběhy a povídají si o již přečteném, tedy v dítěti rozvíjí mnoho faktorů – fantasii, logické myšlení, schopnost vyjádřit své niterné myšlenky, seberealizaci a samostatnost.

Průzkum stavu předčítání dětem a mládeži v rodinách metodou jednorázového anketního šetření³ provedený v Moravskoslezském kraji na vzorku 1086 dětí ve věku od 7 do 11 let odhalil alarmující čísla, kdy 66% dotázaných dětí nikdo z rodiny nepředčítá vůbec, tzn. pouze 369 dětem je v domácím prostředí předčítáno z knih. Vzhledem k nepochybným výhodám předčítání a vyprávění pro dětský vývoj jsou to znepokojivé informace.

---

³ KONESZOVÁ, Barbora, a kolektiv. *Průzkum Slezské univerzity v oblasti předčítání dětem v rodinách v Moravskoslezském kraji* [online]. Opava : Slezská univerzita v Opavě, [200?] Dostupné z WWW: <http://www.celeceskoctedetem.cz/_documents/celecesko/File/Pruzkum%20Opava%20-%20K.doc>.

4.2. Škola

Škola je pro rozvoj dětského čtenářství neméně důležitá. Rozvíjí základy, které dítě získalo v rodině. Učitelé se stávají druhým výrazným vzorem v životě dítěte. V ideálním případě jsou tedy čtenářské návyky, získané od rodičů, rozvíjeny ve škole.

Systematická podpora čtenářství, zvláště pak na základních školách, patří mezi hlavní oblasti působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Důležitá je zde role učitele a jeho schopnost odhadnout čtenářskou zkušenost žáka. Podle tohoto poté pomoci žákovi nalézt správnou knihu pro něj. Měl by se snažit o individuální přístup k dětem, pro něž čtenářství představuje problém. Zde se samozřejmě otírá obrovská šance pro školní knihovny či knihovny městské.

Knihovník by měl dokázat poradit učiteli vhodnou knihu a konzultovat s učiteli výběr knih pro povinnou četbu.

4.3. Knihovna

Avšak ve výsledku jde všem o to jediné, dovést dítě ke knize, představit mu ji jako dobrého přítele, u kterého může najít radu, útěchu nebo úsměv. Pokud dítě začne číst, a začne ho to bavit, je pak jedno jak „hodnotnou“ knihu čte, důležité je, že ho tato kniha zaujala. Je totiž možné, že právě tato první kniha, byť odsuzována jako „braková literatura“, bude jeho prvním schůdkem ke čtenářství.

„Přečíst několikrát 400 stránek Harryho Pottera je pořádný trénink čtení. V tom současně vidím naději, že dítě sáhne po další knížce. Zejména dítěti, které přečte čtyři knihy za týden nemá šanci ublížit ani brak“.(Mertin, 2008)

5. Metody a formy práce ve školní knihovně

Metody a formy práce v knihovnách podléhají jistým omezením. Samozřejmostí je velikost a vybavení knihovny, dále pak finanční prostředky a personál a jeho vzdělání.

Metody práce ve školní knihovně můžeme rozdělit do několika kategorií. První je individuální versus skupinová. Individuální práce s dítětem má samozřejmě hlubší a dlouhodobější dopad, ale je náročnější na personál knihovny. Zde by se například dobře osvědčil projekt Book Buddies (viz kapitola Volnočasové aktivity ve školních knihovnách). Proto je ve školní knihovně mnohem častější skupinová práce s dětmi. Tato forma práce oslovuje více dětí, a zároveň tak mají šanci si mezi sebou promluvit, pomoci, zhodnotit. Formy práce se pak také liší podle věku dětí, či podle zaměření. V této kapitole tedy vypíši základní seznam metod a forem práce, v němž jsem se nejvíce inspirovala knihou Miloslavy Filipové. Další akce pak rozepisují v následující kapitole.

Jedna z klasických metod práce, je předčítání. Ať už čte dítě dítěti, knihovnice dítěti, nebo si dítě jen čte nahlas, je to pro něj velmi přínosné. Ale je zde důležité zjišťovat, zda dítě čtený text vnímá. Často se při hlasitém předčítání stává, že čtenář sám neví přesně o čem text je. Pokud je v knihovně využívána tato metoda, jeden člověk čte, a děti poslouchají. Po dočtení následuje debata, o čem kniha byla. Můžeme také použít připravené kontrolní otázky. Často se také příběh nechává nedokončený a dítě ho má dovyprávět, či jen podle něj nakreslit obrázek.

Další metodou je samostatné tiché čtení. Jedná se o klasické čtení, kdy dítě sedí a čte si, ať už šepem, nebo raději zcela potichu. Zde hodně záleží na výběru knihy a jejím následném využití, pokud nějaké je. Pokud dítě hodlá přečtenou knihu využít například pro školní úkol, je vhodné, aby si dělalo poznámky. Pokud čte knihu jen pro vlastní pobavení, je jen na něm, kolik si z knihy zapamatuje. V tu chvíli ovšem nemáme jasnou zpětnou vazbu od dítěte. Hodí se proto například program Book Adventure, kdy se dítě samo zpětně otestuje a vidí, jak vnímalo či nevnímalo knihu. V České republice existuje podobný program jménem Čtením a psaním ke kritickému myšlení.

Často využívanou skupinovou metodou je pak vlastní vyprávění. Ať již vyprávění dětí, knihovnic, nebo hostů. Uplatňují se zde různé besedy s autory, ilustrátory, nebo i herci. Pokud vypráví samy děti, je dobré, aby měly vyprávění dopředu připravené a konzistentní.

Důležitá věc také je, aby ostatní děti nevyrušovaly, či se vyprávějícímu dítěti nesmály. Je proto dobré tuto metodu s dětmi provádět v užším kroužku, který se zná.

Další formou práce je zde naučit děti vyhledávání v dokumentech (encyklopedie, atlasy, slovníky, internet). Zde, jako i u ostatních metod, závisí na věku, a na metodě. Pro menší děti jsou vhodné dětské encyklopedie. Zde se děti dozví, co potřebují vědět bez zbytečných zahlcujících, či nepřesných informací. U starších dětí využíváme i internet a slovníky. Děti se nemusí naučit vytáhnout ze slovníků a encyklopedií důležité a relevantní informace k tématu a měly by se je naučit i vhodně interpretovat. U práce s internetem přichází ještě na řadu vyřazování plevebných či milných informací, děti si tedy všechny informace musí ověřovat.

Poměrně využívanou formou práce jsou ve školních knihovnách různé besedy a přednášky. Nemusí jít nutně o čistě knihovní témata, přednášející mohou být umělci, spisovatelé, nebo bývalí drogově závislí.

Poslední forma práce, o které se zde zmíním, jsou akce ve školních knihovnách, o kterých se více rozepíšu v následující kapitole.

6. Klub dětských knihoven

Klub dětských knihoven (KDK) je jedním z odborných orgánů Svazu knihovníků a informačních pracovníků (dále jen SKIP). Jeho počátky lze datovat do devadesátých let minulého století. Vznik KDK byl reakcí na reorganizaci metodické práce a zrušení Poradního sboru pro práci s dětmi a mládeží při Národní knihovně v Praze.

Dne 7. července 1994 byl na knihovnickém týdnu v Sobotce z popudu několika knihovnic, včele s paní Boženou Blažkovou, ustanoven aktiv SKIPu pro práci s dětmi a mládeží. Aktiv byl o něco později přejmenován na KDK. K prvnímu setkání jeho členů došlo na semináři o informační výchově, který probíhal ve dnech od 3. října do 5. října 1994 v Hradci Králové. Zde bylo ustanoveno vedení (dnes nazýváno Mozkový trust) a regionální struktura – klubka. Klub si dal závazek scházet se pravidelně třikrát do roka, což se postupně eliminovalo. Hlavní náplní mělo být rozvíjení spolupráce knihoven se školami, informační výchovy, nových metod práce s dětskými čtenáři, výměna zkušeností atd.

Vznikl také nápad na vytvoření databanky námětů, nápadů a textů k lekcím a besedám. Tato databanka funguje dodnes a je průběžně aktualizována a doplňována.

Zpočátku se členky KDK také intenzívně věnovaly úvahám, jak by měla vypadat dětská knihovna. Obrovský skok lze zaznamenat na poli techniky. Na počátku byly úvahy o zavádění počítačů do dětských oddělení a dnes se knihovny aktivně účastní celostátní akce Březen – měsíc internetu a mnoha dalších, které s technikou souvisejí. V současné době má KDK více než 250 členů, 9 regionálních klubek, vlastní vedení, několik stálých akcí v rámci celé republiky, desítky akcí na regionální úrovni. KDK má také svou elektronickou konferenci Andersen, která vznikla jako prostředek pro komunikaci knihovníků a dětí při akci Noc s Andersenem. Konference nyní neslouží pouze k tomuto účelu, ale k rychlé komunikaci, výměně nápadů a zkušeností mezi knihovníky a informačními pracovníky v oblasti práce s dětmi a mládeží. Andersen je dokonce považován za nejživější oborovou konferenci.

KDK spolupracuje se Společností pro podporu a rozvoj čtenářství v České Republice – Czech Reading Association (CzechRA). Spolupráce je založena především na provázanosti práce knihoven se školním vyučováním, ale i v oblasti výzkumu. Organizují spolu také

oslavy různých výročí jako je např. Den dětské knihy nebo Den čtenářství. Další ze spolupracujících organizací je Obec spisovatelů a česká sekce IBBY (Mezinárodní společnost pro dětskou literaturu).

Za pomoci Oddělení pro vzdělávání Národní knihovny ČR a Moravské zemské knihovny jsou pravidelně dvakrát ročně pořádány celostátní vzdělávací akce a odborné semináře pro pracovníky dětských knihoven. Na seminářích se vždy podílí některá další knihovna, která je pak účastníky akce navštívena. Na posledním semináři v roce se obvykle koná valná hromada KDK, na níž se scházejí zástupci jednotlivých klubek. Je zde hodnocena činnost klubu za uplynulý rok a připravován plán na rok následující. Pod záštitou KDK je pořádána řada akcí pro dětské čtenáře na regionální úrovni. Celostátně jsou pořádány některé větší akce, nejen na podporu dětského čtenářství. Je to především Noc s Andersenem - akce na podporu dětského čtenářství, která již dosáhla mezinárodní úrovně, Anketa SUK – soutěž o nejhezčí dětskou knihu uplynulého roku, Kde končí svět atd.

7. Volnočasové aktivity ve školních knihovnách

Ve své bakalářské práci se zabývám volnočasovými aktivitami ve školních knihovnách. Je tedy nutné definovat volný čas a volnočasové aktivity.

7.1. Volný čas

„Volný čas je doba, kdy člověk koná činnosti podle své vůle takovou intenzitou, aby si odpočinul, bez záměru produktivity pro prospěch společnosti.“ (Pávková, 1999).

„Volný čas je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Někdy se vymezuje jako čas, který zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností.“ (Hoffbauer, 2004)

„Souhrn činností, které může člověk provozovat s plnou libovůlí, buď pro odpočinek nebo pobavení, či pro rozvoj svých znalostí nebo nezištné školení, pro svou dobrovolnou účast na společenských záležitostech nebo svobodnou tvůrčí činností poté, když se uvolnil ze závazků pracovních, rodinných i společenských“. (J.Dumazedier, 2000)

Z uvedených příkladů lze vidět, že v podstatě definice zahrnuje vždy stejné okolnosti jen jinak vyjádřené. Jde o čas, ve kterém člověk nemá žádné povinnosti a může dělat, co se mu líbí.

7.2. Volnočasové aktivity

Volnočasové aktivity jsou tedy aktivity, které probíhají ve volném čase člověka, jako forma relaxace nebo zábavy.

Vhodně vybrané volnočasové aktivity jsou účinnou formou prevence takových výchovných problémů, jako je například drogová závislost, záškoláctví, nebo poruchy příjmu potravy. Volnočasové aktivit plní tyto čtyři funkce, v různé míře.

- 1) Zdravotní funkce – volnočasové aktivity mohou přispívat k návyku zdravého životního stylu, dostatečného pohybu. Mohou pomoci usměrnit režim dne, aby si dítě zvyklo na dostatečný pohyb.
- 2) Sociální funkce – Děti zde potkávají své vrstevníky v jiném prostředí než běžně ve škole, tedy rozvíjí svůj sociální život. Stejně tak zde může probíhat nácvik různých kooperativních, sociálních či mluvních dovedností.
- 3) Preventivní funkce – zahrnuje primární, sekundární a terciární prevenci sociálně-patologických jevů.
- 4) Funkce výchovně vzdělávací – Klade důraz na rozvoj schopností dětí, na formování jejich postojů a vlastností, získávání nových vědomostí, a uspokojování potřeb a zájmů dítěte.

Je zřejmé, že ne všechny tyto funkce mohou naplňovat volnočasové aktivity ve školní knihovně. Zdravotní funkce zde v podstatě odpadá. Zato ostatní funkce plní volnočasové aktivity ve školní knihovně bohatě. Samozřejmě nějaké knihovní aktivity lze modifikovat tak, aby se děti více hýbaly. Dobrým příkladem je například knihovnický lov, kdy děti běhají po celé škole. Ale jelikož v knihovně jde především o práci s knihami a informacemi, jsou takovéto aktivity velmi vzácné.

7.3. Volnočasové aktivity ve školních knihovnách

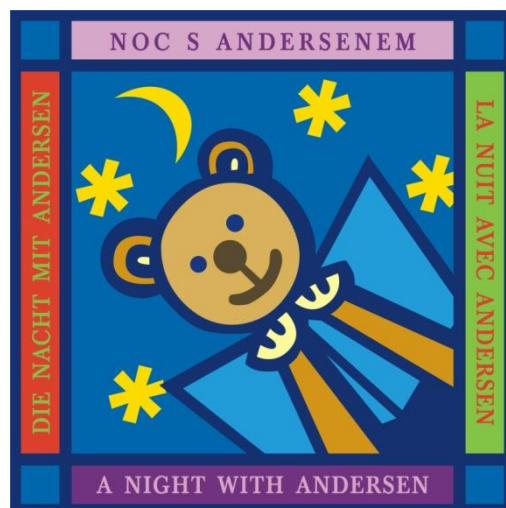
Jak lze vidět, tyto aktivity jsou aktivity, které děti provozují ve svém volném čase, tedy téměř dobrovolně, ve školní knihovně. Ovšem nemusí jít pouze o čtení jako takové, vyhledávání informací, nebo o domácí úkoly. Každá akce má svůj vlastní cíl a význam. Některé jsou typické pouze pro danou školu, jiné jsou celonárodní. Každá má také jiné nároky na knihovnici, dozor, počet dětí, nebo prostory. V této kapitole uvedu příklady různých aktivit a jejich nutností.

Aktivity ve školních knihovnách můžeme rozdělit z několika hledisek. Podle věku dětí, času, náročnosti na pomůcky, schopností skupiny, častosti či podle funkcí které plní. Každá aktivita má své místo a svůj čas a je na vedoucí této aktivity aby správně odhadla složení a náročnost her. Tyto aktivity nejenže přispívají ke kultivaci dětí, mohou také

rozvíjet jejich smysl pro estetiku, řečové dovednosti, fantasií a mnoho dalších. Je jen na vedoucí akce jaké hry připraví a na jakou oblast výchovy a vzdělávání je zaměří.

7.3.1. Noc s Andersenem

Noc s Andersenem je projekt českých knihoven na podporu dětského čtenářství. Tento projekt ale neprobíhá pouze ve veřejných knihovnách, ale také ve školních knihovnách. Jak ukázaly výzkumy tak stále méně a méně dětí čte a jejich čtenářské návyky nejsou dostatečné, stejně tak jako jejich literární zběhlost. Podle psychologa V. Mertina je přitom snadné přivést děti ke čtení. Nutný je jen osobní příklad, dokázat tak dětem, že číst je velké dobrodružství. Metoda osobního vzoru tedy vedla k uspořádání první Noci v knihovně a to v roce 2000 v Uherském hradišti.

V březnu 2000 měl v knihovně Bedřicha Beneše Buchlovana přednášku psycholog PhDr. Václav Mertin. Tato přednáška se vztahovala k metodám práce s dětmi trpícími dyslexií. Hovořil o tom, jak ke čtení motivovat děti, které nečtou a o „kouzlu chvilky s knížkou večer při ukládání dětí ke spánku“ (Páleníková, 2005). A právě tato věta odstartovala v hlavách knihovnic, Hany Hanáčkové a Mirky Čákové, nápad na předčítání dětem těsně před usínáním a tím i na přenocování dětí v knihovně.

První Noc s Andersenem byla zrealizována velmi rychle. Již v noci z 31. Března na 1. Dubna se ve spolupráci s dalšími knihovnicemi z okolních obcí otevřely dveře knihovny pro přespání pětadvaceti dětí. Nešlo však pouze o přespání v knihovně spojené s předčítáním. Děti zde měly připravené různé hry, hříčky a soutěže.

Pojmenování Noc s Andersenem vzniklo zcela náhodou. Datum narození dánského pohádkáře Hanse Christiana Andersena bylo totiž nejblíže datum akce v knihovně. Obě knihovnice, které s celým nápadem přišly, shodně říkají „*kdyby bylo nejblíže výročí například Boženy Němcové, byla by to Noc s Boženou Němcovou...*“.

Noc s Andersenem v Uherském Hradišti měla poměrně velký úspěch a díky Klubu knihoven se rozšířila po celé České republice. Metoda osobního příkladu – ukázat dětem že čtení je velké dobrodružství – se ukázala jako velmi efektivní. Nad Nocí s Andersenem převzal záštitu Klub dětských knihoven, který zároveň akci medializoval a finančně podpořil. Akce se díky svému velkému úspěchu brzy rozšířila i do sousedních zemí – Polska, Slovenska, Německa, Rakouska a Slovinska.

Při Noci s Andersenem na děti v knihovnách čeká především předčítání pohádkových příběhů – a to nejen těch od H. Ch. Andersena – v podání knihovnic, učitelů, starostů, herců, spisovatelů. Celou Noc provází také, v závislosti na programu, lampionové průvody, noční návštěvy zámků, hraní divadelních představení, noční diskotéky a další různorodé aktivity v prostředí knihovny i v jejím okolí. Na návštěvu za dětmi přichází převlečení Andersenové, Bílé paní, známí spisovatelé atd. Než se děti uloží ke spánku, zažijí spoustu dobrodružství, na které ještě dlouho rády vzpomínají.

V ČR je zaregistrováno přes 5.000 knihoven, ovšem jen 466 pořádalo v roce 2010 pro své dětské čtenáře akci Noc s Andersenem. Důvodů pro tak malou účast je mnoho a většinou jsou i oprávněné. Na vině může být například nedostatek toalet či místa na přenocování, případně nedostatek personálu, či prostá nedostatečnost čtenářské obce. Ovšem ale i přes tyto nedostatky některé knihovny nechtěly ochudit děti o jedinečné zážitky, tak vypracovaly alternativní program. Zážitkové odpoledne bez nutnosti přenocování, či někde probíhá i celoroční aktivní program s dětmi a tedy nepovažují akci Noc s Andersenem za nijak výjimečnou.

Jak se akce postupem času rozrůstá, nenocuje se již jen v knihovnách a také akce není již výhradně pro děti.

Noc s Andersenem nemá tedy nijak typický každoročně stejný program. Každý rok se mění téma této akce. Pokud je v daném roce významné výročí nějakého spisovatele, bude se zajisté v Noci s Andersenem připomínat. Takto už se oslavoval například Karel Hynek Mácha, František Hrubín, či Josef Lada. Dalším rysem je hromadné předčítání z jedné určené knihy. Od roku 2007 se tak již předčítalo z knih *Šarlotina pavučinka* (WHITE, E. B.), *Radovanovy radovánky* (SVĚRÁK, Zdeněk), *Mojmír* (ŠTULCOVÁ, Renata) a *Lichožrouti* (ŠRUT, Pavel).

Mezi charakteristické znaky vnímané širokou veřejností, nejen těmi, kdo ví, o co se jedná při vyslovení názvu Noc s Andersenem, patří kreslené logo, hudební znělka, pohlednice, sázení Pohádkovníků a spolupráce se sdružením BMI v rámci kampaně Březen – měsíc Internetu.

7.3.2. Kniha mého srdce

Existují samozřejmě ještě jiné akce než je NsA, nejznámější je zřejmě Kniha mého srdce, které měla obrovskou mediální podporu. Existuje také ještě anketa SUK – čteme všichni, ve které čtenáři hlasují pro nejlepší dětskou knihu za minulý rok. Tato cena je udělována již od roku 1993 a je pojmenována po Františku Sukovi. Tato anketa je speciální tím, že je pro děti a děti respektuje. Děti sami mohou napsat, co je na které knize zaujalo a proč. Předpokládá se, že děti, které zde hlasují, jsou stálými čtenáři, a tedy se orientují v současné knižní produkci, můžeme výsledky této soutěže považovat za zajímavé nahlédnutí pod pokličku současného dětského vkusu. Pro zajímavost zde uvádím výsledky z roku 2010

1. Petra Braunová: Ema a kouzelná kniha (Albatros)
2. Jan Svěrák: Kuky se vrací (Mladá fronta)
3. Miloš Kratochvíl: Pachatelé dobrých skutků. Kouzláci (Mladá fronta)
4. Jeff Kinney: Deník malého poseroutky 3. díl – Poslední kapka (Albatros)
5. Jiří Kahoun: Legrační dům (Ústav pro informace ve vzdělávání)
6. Ivona Březinová: Ať žijí rytíři! (Česká televize)
7. Jiří Žáček: Krysáci (Česká televize)
8. Pavel Šrut: Lichožrouti se vrací (Paseka)
9. L. J. Smith: Upíří deníky. Temné shledání (Fragment)
10. John Flanagan: Hraničářův učeň. Kniha sedmá – Obléhání Macindawu (Egmont)
11. Renáta Štulcová - Renáta Fučíková: Mojmir. Cesta pravého krále (Albatros)
12. Jim Davis: Garfield v plné parádě (Crew)
13. Jiří Kahoun: U všech čertů (Albatros)
14. Petra Braunová: Jak se Vojta ztratil (Albatros)
15. Anthony Horowitz: Horror na dobrou noc 2. díl (BB/art)
16. Jacqueline Wilsonová: Můj tajný deník (BB/art)
17. Thomas Brezina: Když zavýje pes ze záhrobí (Albatros)
18. Daniela Krolupperová: Josífkův pekelný týden (Albatros)
19. Zdeněk Svěrák: Pan Buřtík a pan Špejlička (Albatros)
20. Jan Jirků: Tlukot a bubnování (Albatros)

Je tedy zajímavé vidět, že děti zřejmě upřednostňují české knihy, než zahraniční „dětské bestsellery“.

7.3.3. Další aktivity

Kniha mého srdce, noc s Andersenem i Bibliobus, jsou aktivity celostátního rozsahu, které se konají opakovaně a jsou masivní. Další aktivity, o kterých se zmíním, jsou aktivity rychlé, či používané jen v některých školách.

Výborná aktivita na seznámení s dětmi, nebo rozšíření jejich znalostí o spolužácích je „Cvrkot“ v angličtině Buzz. Děti dostanou kartu s předepsanými větami a mají ke každé větě doplnit jméno člověka, které se tam hodí. Věty jsou například

Kdo má rád stejnou knihu jako ty?

Kdo používá internet k výzkumu?

Kdo chce být spisovatelem?

Kdo přečetl knihu, která měla více jak 300 stránek?

Hra pro pokročilé čtenáře se jmenuje Na charaktery

Knihovnice má připravené otázky, děti hádají. Kdo má na konci nejvíce správných odpovědí, vyhrál. Hra se dá ztížit tím, že děti mají za úkol uvést nejen postavu, ale i jméno autora knihy.

Bydlí v domku, který je vzhůru nohama (Paní Láryfáry, Betty McDonaldová)

Má dva bratry, bydlí v prostředním domku ze tří, ve vedlejším domku bydlí dvě sestry – Britta a Anna a v posledním domku bydlí kamarád Olle (Lisa, Astrid Lingerová)

Má staršího bratra Láďu, nerad hraje na housle, a má partu 4 kamarádů (Petr Bajza, Karel Poláček)

Stařeček, který velice miluje svou stařenku, a na jejich žádost je bohové nechají změnit se ve stromy (Filomen, Eduard Petiška)

Knihovnický lov

Jde vlastně o jakousi pokladovku s knihami. Knihovnice připraví složitější otázky z okruhu, který chce dětem přiblížit. Poté připraví pět bonusových otázek. Děti dostanou na začátku mapu knihovny, kde jsou označena místa výskytu odpovědí – tedy zdroje které mohou použít. Cílem je v co nejkratším čase správně zodpovědět všechny otázky. Za bonusové může být stanovena speciální odměna. Děti si během aktivity nepomáhají, hraje každá sám za sebe. Na konci se správné odpovědi přečtou všem a může následovat krátká diskuze.

Knihovnické Kdo přežije

Tato hra je nejen o soutěžení, ale také dětem představuje nové knihy.

Základní myšlenka je, kterou knihu by si děti vzaly s sebou na pustý ostrov. Dětem jsou představeny 4 knihy formou krátké reklamy. Děti posléze hlasují a kniha, která má nejvíce hlasů, vyhrává. Rozdělíme děti do 4 kmenů. Každý kmen si zvolí název. Kmeny mezi sebou bojují v „knihovnických“ disciplínách. Posléze se takto může vytvořit seznam knih, které děti vybraly.

Tajemná knihovna

Tato hra je založena na známé deskové hře Cluedo. Hraje se naživo v celé škole. Cílem je poznat školu a potažmo vyučující. Do hry je možné zapojit několik bonusových úkolů, které se mohou vyměnit za nápovědy.

Literární večery

Tematické literární večery jsou typické pro Gymnásium Jaroslava Heyrovského. Jde o řadu tvořivých aktivit spojených jedním tématem. Témata jsou každý rok jiná, například detektivka, horror, brak a kýč, komiks, čerti v literatuře a mnohé jiné. Téma se vybírá podle předpokládaného věku účastníků.

Struktura večera je vždy stejná. Nejprve zahájení, kde děti seznámíme s pravidly večera. Následuje aktivita ze strany vedoucích a učitelů, obvykle nějaká scénka, která navodí atmosféru. Poté jsou děti rozděleny do skupin a společně řeší různé kvízy a hádanky a připravují se na třetí část večera, která se nazývá Divadelní společnost. Na dané téma a

postavy vždy skupinka sehraje krátkou scénku. Končí se vždy vyhodnocením skupin a rozdáním odměn. Případně je ještě možné přidat pro starší děti například dopis autorovi, nebo úryvek z jiného žánru přepracovat do žánru daného večerem.

Cílem literárních večerů je porozumění textu, spolupráce dětí a rozvoj fantazie a kreativity.

7.3.4. Aktivity ve školních knihovnách v zahraničí

Další příklady jsme našla v cizojazyčné literatuře. Velmi mne zaujalo, že mnoho z nich spolupracuje se ziskovými institucemi – knihkupectví, obchody, obchodní centra, nebo jen samostatnými donátory. Pak mohou existovat akce pro děti rozhodně zajímavější, ziskové. Příkladem může být 6/5. Akce, kdy dítě za 6 půjčených/přečtených knih dostane pěti procentní slevu v obchodě. Nebo akce Reading Incentive programm, tedy program vybízející ke čtení, kdy si děti za určitý počet přečtených knih/přečtených stran mohou vybrat ceny.

Jiným programem, tentokrát bez odměn je akce Book Buddies – Knižní kámoši. Děti se zde spárují do dvojic, starší s mladšími a společně čtou a předčítají si. Starší tak pomáhají mladším se čtením a neznámým slovy. Některé školy mají i dospělé Book Buddies a jiné zase doporučují dětem, aby četla svým mazlíčkům.

Girls Friday/Guys Friday, tedy Holčičí pátek/klučičí pátek je akce, odehrávající se jednou ročně. Po škole se vyvěsí plakáty, kde kdy a pro koho akce bude a zajistí se nějaké občerstvení. Hlavním tématem pak bývají knihy specificky pro dané pohlaví. O knihách se debatuje, předčítá, i se tvoří.

Akce pro děti zajímavá, neboť využívá internet, je Book Adventure, tedy Knižní dobrodružství. Této akce se může zúčastnit každé dítě, které umí anglicky. Stejně tak je tato stránka i celá akce přístupná učitelům. Děti se zaregistrují na www.bookadventure.com a zadají si, kterou knihu hodlají přečíst. Tu si offline přečtou a poté se vrátí zpět na stránku a vyplní kvíz, této knížky se týkající. Podle počtu bodů pak získávají ceny. Na této stránce také můžete začít Book challenge. Některé děti čtou samy od sebe, jiné potřebují trochu popostrčení a výzvu. Tohoto se dá využít i z pozice učitelky.

Masivní akcí v Americe je projekt a akce Get caught reading, neboli Nech se chytit při čtení. Tento projekt spolupracuje s učiteli, prodejci knih i s knihovnicemi. Školy zakládají

„Get caught“ místa, a v knihovnách se konají akce, při kterých si děti povídají právě o knihách, které četli při Get caught. Akce se koná každý květen. Pravidla jsou jednoduchá. Nechat se někým dospělým vyfotit při čtení knihy a tento obrázek zaslat na příslušnou stránku. Čím více fotek, tím lépe.

Pokud budu mluvit o volnočasových aktivitách v knihovnách, většinu lidí asi napadne jako první čtenářský klub, nebo čtenářský kroužek. Tyto dvě aktivity jsou však rozdílné, byť obě mají v České Republice poměrně dlouhou tradici.

7.4. Čtenářský kroužek a čtenářský klub

Jelikož další částí mé práce je návrh práce pro čtenářský kroužek, musím zde trochu podrobněji popsat čtenářský kroužek. Dnes vnímáme spojení čtenářský kroužek jako sociálně vzdělávací aktivitu, kdežto spojení čtenářský klub je vnímáno pouze literárně. Obojí přitom vzniklo ze stejného nápadu.

S tímto nápadem přišel Jaroslav Foglar. Chtěl mladé čtenáře pomocí časopisu Mladý hlasatel vést k pravidelné činnosti, zábavě a zdělávání (Pirko, 1990). Ovšem Mladý hlasatel měl trochu jiné představy a Foglarovu myšlenku přetransformoval do podoby Tábora mladých. Ovšem postupem času se Foglarovy myšlenky prosazují stále více a více.

"Někteří čtenáři si tvoří kluby Mladého hlasatele. Taková hlídka nebo klub sledují čile vše, co významného se děje v obci, ve vsi, ve městě, v kraji, všímá si zpráv v krajinských i jiných časopisech, které má po ruce, zpráv v rozhlasu - a ihned nám pošle dopis nebo lístek, stane-li se něco, co zajímá Tábora mladých" (Pírek, 1990)

Třicáté šesté vydání druhého ročníku Mladého hlasatele pak již uvádí přímé pokyny pro založení Čtenářského klubu.

Každý klub má vlastní číslo a název. Všichni členové klubu měli klubovní legitimaci, do které si lepili kupony z časopisu. Za každou vyplněnou legitimaci mohl čtenář získat odznak Mladého Hlasatele. Dále měly kluby vlastní razítko a klubovní vlajku. Klubovní zákony byly v zásadě na členech, ale některé zákony byly všeobecné. Byly to zákony cyklistický (každý člen se naučí jezdit na kole), denního cvičení (každodenní cvičení

prostných, alespoň 10 minut), dobrého srdce (pomoc nemohoucím v okolí), plavecký (každý člen klubu se naučí plavat. Plavci učí neplavce) a prázdninové pomoci (Každý člen klubu bude o prázdninách pomáhat při polních pracích – podle možností). Mnoho klubů si také skládalo vlastní hymny. Byly dvě oficiální melodie, na které se tyto hymny skládaly – Píseň mladých a Nám patří svět⁴. Povinností klubů bylo odesílat měsíční hlášení o činnosti. Tuto činnost vedl Vedoucí a zapisoval Písař. Byly to jediné dvě funkce, které v těchto klubech existovaly.

Samozřejmě nápad s kluby měl i své odpůrce, paradoxně především z řad dospělých. Vadila jim nízká grafická i umělecká kvalita časopisu. Nedomáhalo jim, že přestože Mladý hlasatel netiskne pouze učitelé schválené a vzdělávací básně, či jinak hodnotnou literaturu, vybízí mládež k čestnosti a poctivosti. Postupem času také většina zbývajících časopisů, nejen pro mládež, myšlenku klubů odcizila, takže na konci třicátých let, měl již téměř každý časopis své kluby.

Během německé okupace byli ovšem kluby zakázány. Některé pokračovaly ve své činnosti tajně, některé se zapojily do odboje, ale většina z nich skončila svou činností. Ovšem po ukončení okupace se kluby opět rozběhly. 15. Května 1948 bylo přihlášených 12300 klubů. Tehdy ovšem nastalo období sjednocování mládeže a časopis Vpřed byl sloučen s časopisem Junák a Jaroslav Foglar nebyl přibrán do týmu a tehdy čtenářské kluby Jaroslava Folgara definitivně zanikly.

"Kluby si společně vynalézají ušlechtilou zábavu ... snaží se být co nejužitečnější svému okolí ... svou činnost vyvíjejí na vycházkách, pravidelných týdenních schůzkách, cvičeních, besídkách i v obyčejném denním životě..."

Toto je výňatek z ustanovení o čtenářských klubech. Klubovní činnost se odehrává formou klubovních schůzek, klubovních výprav, cvičení a závodů a jiných akcí. Klubovní schůzky se konaly jednou týdně. Měly slavnostní zahájení, při kterém vedoucí klubu pronesl zahajovací formuli, a písař klubu přečetl zápis z minulé akce. Poté následovala debata o budoucí činnosti klubu, společné čtení Mladého hlasatele a následně probíhala praktická část, která zahrnovala tábornické dovednosti, ale také zpěv a hru na kytaru, či jiné kratochvíle. Před ukončením schůzky se místnost uklidila a následně se schůzka slavnostně uzavřela.

---

⁴ Dostupné z <http://foglarweb.ic.cz/clanky.php?id=85>

Klubovní výprava. Na klubovní výpravu se chodí o víkendu či kterýkoli volný den. Cíl je dopředu vybrán a je pečlivě rozděleno, kdo přinese co – jídlo, lékárníčku, kytaru i další věci. Důležité také je, aby vedoucí dopředu vymyslel program. Výprava může být polodenní, jednodenní i vícedenní s přespáním pod stany, či pod širákem. Na místě se pak procvičují tábornické dovednosti a večer se hraje na kytaru, zpívá se, či se hrají různé hry. Ovšem pozor, na ohni se nesmí opékat buřty, či se u něj sušit boty. Dále Foglar doporučuje tábořiště přiléhavě pojmenovat, pokud na něj klub chodí pravidelně.

Cvičení a závody se pořádají kdykoli kdy se klub dohodne. Jde zde především o utužení fyzické kondice a přátelské soupeření. Uskutečňuje se alespoň jednou měsíčně.

Ostatní akce byly zcela v režii vlastních klubů. Podle dochovaných zpráv, které kluby zasílaly Mladému hlasateli, byly tyto kluby neuvěřitelně aktivní. Pořádaly například hromadné tělocvičné akce, pochody, deskohraní, či předčítání. Velmi často si berou za své uklízení ulic v okolí svého působiště. Také pořádají akce pro mladší děti – bojovky, poznávání okolí a jiné. Vyrábí si vlastní telegrafy, umisťují v okolí popelnice, nebo dělají sbírky šatstva pro méně majetné rodiny. Pořádají mezi sebou turnaje v téměř jakémkoli sportu, přátelské posezení u ohně či organizují hádankářské soutěže.

Je tedy zajímavé, že mezi tábornickými oddíly a čtenářskými kluby byly vlastně pouze dva rozdíly. Oddíly měly dospělého vedoucího a nemusely na schůzkách číst Mladého hlasatele. Stejně tak je zajímavé zjistit, že nejznámější postavy Jaroslava Foglara – hoši z Rychlých Šípů – vzešly z prostředí čtenářských klubů.

Poté co Foglarovy čtenářské klub zanikly, bylo mnoho pokusů oživit tuto tradici, ale většinou neúspěšné. V dnešní době existují čtenářské kluby, někde také známé jako knižní kluby, které výměnou za členství nabízí levnější knihy, případně nějaké knižní akce. A pak existují, i když v minimálním množství – čtenářské kroužky, které se snaží alespoň částečně pokračovat v tradici čtenářských klubů.

7.5. Čtenářské kroužky dneška

V dnešní době existuje asi 11 čtenářských kroužků určených pro děti a mládež. Jejich činnost je různorodá. Čtenářský kroužek ve Veselí nad Moravou jde ve stopách Jaroslava

Foglara a kromě čtení knih zde děti hrají různé hry, jezdí na výstavy, učí se tábornické dovednosti, chodí na výlet a pořádají různé vlastní akce. Za 8 let práce dokonce vznikly v tomto kroužku dvě knihy. První z nich se jmenuje „Dobrodružství ve starém domě“ a děti ji napsaly samy. Druhá je pak kniha „A děti se ptaly“, která je založena na otázkách dětí pro známé autory. Naopak čtenářský kroužek ve Velichovce je velice úzce zaměřený. Děti zde čtou nové knížky, učí se jak se k nim chovat, a jak je balit.

Ovšem od 1.2. 2012 běží projekt nazvaný Brána ke vzdělávání, který se zaměřuje také na školní čtenářské kroužky- zde nazvané kluby.

V dubnu 2012 se otevřely dveře školních čtenářských klubů, jejichž členy jsou děti od mateřské školy až do 4. třídy. Klub je určen zvláště těm dětem, které nečtou, a to z nejrozumnějších důvodů – pocházejí ze sociálně nepodnětného prostředí, mají poruchy učení... Právě tyto děti byly pozvány k pravidelným schůzkám v klubové místnosti, kde pod vedením paní učitelky a paní knihovnice tráví hodinu a půl týdně nejrozumnějšími činnostmi spojenými se čtením a knihami, ale i hrami, povídáním si, kreslením.... to vše na téma různých knižních příběhů. Přípraveni jsou i na předškoláky, kteří nemají zatím zvládnutou techniku čtení - samostatné čtení totiž není podmínkou členství v klubu.⁵

Pedagogové a psychologové svorně dodávají, že čtení má přinášet dítěti hlavně zábavu, napětí a radost. Toto se dítěti snaží moderní čtenářské kluby vysvětlit.

---

⁵ Informace o projektu Brána ke vzdělávání <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/brana-ke-vzdelavani-skolni-ctenarske-kluby-posilujici-rovne>

6. Shrnutí teoretické části

V teoretické části jsem nejprve definovala pojem školní knihovna a zabývala se příslušnou legislativou. Studium odborné literatury jsem zjistila, jaký význam má školní knihovna a proč je pro děti důležitá. Poté jsem definovala funkce školní knihovny. Následně jsem se zabírala otázkou dětského čtenářství a čtenářské gramotnosti, a s tím souvisejícími výzkumy. Nastínila jsem vztah mezi rodinou, školou a knihovnou. Vyjmenovala jsem metody a formy práce ve školní knihovně. Poté jsem zjistila, jaké existují aktivity ve školních knihovnách a to v České Republice i ve světě. Tím jsem navázala na praktickou část mé bakalářské práce

V praktické části navážeme na získané znalosti z odborné literatury. Na základě teoretické části a rozhovorů jsem vytvořila dotazník, kterým jsem ještě rozvinula teoretickou část práce.

7. Praktická část

Praktická část mé bakalářské práce je zaměřena na zjištění, jaké aktivity poskytují školní knihovny dětem a zda jsou vůbec aktivní. V druhé části praktické části jsem pak vytvořila návrh měsíčního programu pro čtenářský kroužek. Snažila jsem se zde aplikovat informace získané z dotazníku do návrhu práce.

Informace jsem získal pomocí dotazování s využitím dotazníku a dalším rozhovorem s knihovnicemi.

8. Průzkumné šetření s využitím dotazníku

Cíl průzkumu: zjistit ve vybraných školních knihovnách, jaké nabízejí volnočasové aktivity pro žáky své školy.

Výzkumné otázky: Jaká je praxe ve využívání školní knihovny? Jaké nabízí konkrétní aktivity v průběhu roku? Vytváří vlastní knihovní akce?

Jako **pilotáž** k dotazníku jsem využila dva rozhovory s magistrou Čumplovou a s paní Pavláskovou. Z nich vyplynulo, že v podstatě neexistuje žádná metodologie aktivit ve školních knihovnách. Všechny metodologické knihy ohledně školních knihoven se týkají pouze organizace knihovny po materiální stránce. Hodně knihovnic tak využívá internetové stránky SKIP, na kterých je Klub školních knihoven. Zde nachází tipy na akce, nápady i rady.

Metoda průzkumu: Dotazník byl určen školním knihovnicím ve vybraných školních knihovnách. Cílem bylo zjistit, jaká je praxe ve využívání školních knihoven. Jaké aktivity se zde provozují. Zda je školní knihovna využívána učitelským. A jaké akce mají školní knihovny na programu. Dotazník jsem zkonstruovala na základě předem formulovaných výzkumných otázek a distribuovala do vybraných školních knihoven. Ke zpracování jsem získala 9 vyplněných dotazníků.

Průzkumné šetření se skládá z předem daného dotazníku a z doplňujících otázek. Tuto metodu jsem zvolila proto, že k ní nemusí být využito přímého kontaktu, což jsem potřebovala.

Pro můj průzkum jsem zvolila školní knihovnice z různých měst po celé České republice. Dotazování jsem prováděla osobně, nebo přes email.

Při přípravě dotazníků jsem vycházela hlavně z cílů mé bakalářské práce, její teoretické části, ze svých zkušeností a z literatury. Snažila jsem se zjistit základní informace o zázemí respondentů, které následně navazovali na jejich praxi ve školní knihovně a jejich angažování ve volnočasových aktivitách

Dotazník:

- 1) Jaké aktivity nabízí vaše školní knihovna dětem?
- 2) Využívají učitelé školní knihovnu ve vyučování?
- 3) Využívají děti školní knihovnu k samostudiu?
- 4) Pořádáte celorepublikové akce typu Noc s Andersenem?
- 5) Konají se ve školní knihovně nějaké další akce mimo vyučování?

8.1. Vyhodnocení průzkumu

Jaké aktivity nabízí vaše knihovna?

Tato otázka byla všeobecně pro většinu dotazovaných příliš široká, musela jsme ji tedy zúžit pomocí pomocných otázek. Aktivitami jsou zde míněny aktivity ve volném čase dětí i v době, kdy jsou ve škole. Respondenti zde zmínili samostatné tiché čtení, vypracovávání úkolů a výpůjčky knih. Dále pak využívání internetu, besídky a přednášky. Některé knihovny pak pro děti pořádají hodiny internetu, kdy vysvětlují pravidla vyhledávání na webové síti. 60% respondentů pak ještě pořádá vlastní akce.

Využívají učitelé školní knihovnu ve vyučování?

25% dotazovaných odpovědělo, že ano. Nejčastěji sem chodí učitelé češtiny pro inspiraci. Dále zde byly opět zmíněny besedy a přednášky. Učitelé, kteří nemají ve třídách interaktivní tabuli, chodí za tímto účelem do knihovny. Pouze jedna respondentka uvedla, že do její knihovny chodí děti přímo na doporučení učitele.

Využívají děti školní knihovnu k samostudiu?

75% dětí využívá školní knihovnu k samostudiu. Nejčastěji ve formě práce na domácích úkolech, hned poté následuje tvorba referátů a různých ročníkových prací. Nejčastější využití knihovny ovšem je internet. Mnoho dětí chodí takto i v přestávkách do knihovny, kde si sednou počítači a hrají hry. Další využití knihovny dětmi je opět spojeno s technikou – tisknutí a kopírování prací, sešitů, nebo výňatků z knih. Ač tedy děti knihovnu

nevyužívají přímo pro její původní účel, mnoho dětí sem chodí a v případě potřeby vědí, kam se obrátit pro pomoc, či pro potřebnou knihu.

Pořádáte celorepublikové akce typu Noc s Andersenem?

Noc s Andersenem, či další celorepublikové akce pořádá celých 75% respondentů. Tato akce je u dětí velmi oblíbená a na některých školách se dokonce již odehrává v tělocvičně. Další akce, podobného rázu jsou Velké říjnové společné čtení, Březen – měsíc internetu a Kde končí svět. Všechny tyto knihovny se také zúčastnily ankety SUK – čteme všichni.

Konají se ve vaší školní knihovně nějaké akce mimo vyučování?

60% respondentů odpovědělo, že se v jejich školní knihovně odehrávají i další akce mimo vyučování. Jendou ze zmíněných akcí jsou Literární večery, kdy se stanoví téma a celý večer proběhne v duchu tohoto tématu. Tyto večery jsou dětmi velmi oblíbené a jsou zajímavé i v tom, že starší děti pomáhají tyto večery připravovat a spolupracují s učiteli a knihovnicemi na programu. Další akcí je například Karetní večer v knihovně. Nehrají se zde ovšem jen klasické karetní hry, ale i karetní hry typu Magic nebo Vampýři. Na podobné úrovni je akce Deskohraní kdy se ovšem nehraje pouze Člověče nezlob se, ale podle věku dětí jsou zde připravené deskové hry pro volné použití a zábavu. Krajovou specialitou jsou pak akce typu Legendy a pověsti, kdy si děti buď vymýšlí vlastní pověsti, nebo mohou ilustrovat pověsti již stávající.

Častou akcí jsou také různé besedy. Nejčastěji s autory knih pro děti, či s jejich ilustrátory. Tyto jsou oblíbené zvláště u menších dětí.

9. Měsíční návrh práce čtenářského kroužku

Na základě informací z literatury a informací získaných z průzkumu, jsem vytvořila vlastní měsíční návrh práce čtenářského kroužku.

Před zahájením programu budou na základní škole viset plakáty o programu. Na plakátu bude napsáno, co děti v programu čeká a jakým způsobem probíhá. Cílem programu je zlepšení čtenářské gramotnosti a rozvoj dětského čtenářství nenásilnou zábavnou formou. Děti budou malými detektivy, nejprve projdou výcvikem a poté budou řešit vlastní případy. Forma průběhu programu: 15 hodin, schůzka trvá hodinu, možné víkendové akce.

Téma: Detektivní romány

Cíle:

C1: Zlepšit čtenářskou gramotnost

C2: Rozvoj dětského čtenářství

C3: Přiblížit dětem žánr detektivních románů

C4: Rozvoj logického myšlení

C5: Rozvoj fantazie a kreativity

C6: Dítě zlepší svou schopnost vyhledávat informace v dostupných zdrojích

C7: Podpora vnímavost

C8: Spolupráce skupiny

Doporučená Literatura

- Detektiv klubko
- Správná pětka
- Emil a detektivové

- Agáta a Doktor Lupa
- Čtyři a půl kamaráda

Zarámování – fantastické – Děti se ve skupinkách učí na detektiva. Posléze se objeví nepřítel, který jim ukradne vzácnou knihu.

9.1. Program

Šestý týden - šifrování, kryptografie

Časová dotace	průběh	pomůcky
5 min	Přivítání s dětmi	
5 min	Motivační scénka- Detektiv dostane zašifrovaný dopis, snaží se ho přečíst	Zašifrovaný dopis
15 min	Skupinky dostanou seznam otázek, na které musí najít odpověď- př. co je kryptografie, kdo vymyslel Morseovu abecedu apod.	Seznam otázek
5 min	Ověřování odpovědí, vysvětlování nejasností, debriefing - palce	
10 min	Hledání šifer – po knihovně jsou poschovávány lístky, skupinky je musí nalézt a složit	Rozstříhané lístky pro každou družinu jinou šifru
10 min	Luštění šifry	
5 min	Příprava na další hodinu – v šifře jsou informace o testu příští týden, debriefing	Obrázky na magnetické tabuli

Sedmý týden – konečný test

Časová dotace	průběh	pomůcky
5 min	Přivítání dětí	
5 min	Motivační scénka – Detektiv dětem vysvětlí, že dnes nastává den poslední zkoušky, pokud uspějí, stanou se z nich praví detektivové	
20 min	Děti mají za úkol prolézt vytyčenou dráhu, a přinést lísteček. Až projdou všichni ze skupiny, složí zprávu a rozšifrují ji. V ní jsou instrukce na druhou část.	Dráha, šifra
20 min	Zjistit, z které knihy pochází citát, najít 5 věcí o autorovi. Zjistit, jaké další napsal knihy a k nejzajímavějšímu názvu vymyslet příběh.	
5 min	Čtení příběhů a rozdávání detektivních osvědčení. Debriefing	Osvědčení, lano

Zašifrovaný citát:

.---./.-../-.-/---/.-.-/-..//---/-.-./.../// .-../.-.-/-.-//.-./---.-.-/..-/..-./..-./

3/444/888/666/7777/444// 888/999/3/33/222/555/2//8/444/8/8/999//

The diagram consists of two rows of boxes, each containing a dot. The top row has 10 boxes, and the bottom row has 10 boxes. Some boxes are connected by lines, indicating a sequence or flow. The connections are as follows:

- Top row: Box 1 is connected to Box 2, Box 3 is connected to Box 4, Box 5 is connected to Box 6, Box 7 is connected to Box 8, Box 9 is connected to Box 10.
- Bottom row: Box 1 is connected to Box 2, Box 3 is connected to Box 4, Box 5 is connected to Box 6, Box 7 is connected to Box 8, Box 9 is connected to Box 10.

(„Ježkovy oči!“ řekl Rodger. „Divoši!“ vydechla Titty. Bridget přisedla kousek blíž k Zuzaně – Záhdané vody, Arthur Ransome)

Osmý týden- hlavní padouch přichází

Časová dotace	průběh	pomůcky
5 min	Přivítání dětí	
5 min	Scénka – Detektiv se vzteká že nejsou pořádné případy, děti se mají samovzdělávat.	
15 min	Děti ve skupinkách čtou případy detektiva Klubka a hádají výsledky	Knihy detektiva Klubka
5 min	Scénka – Detektiv zjistí, že zmizela drahocenná knížka. Děti ji spolu s ním hledají, najdou lísteček, s dopisem od Hlavního padoucha	lísteček
30 min	Hra po škole/venku – Děti stopují Hlavního padoucha. Ten jim zanechává po škole citáty. Děti je musí najít a sesbírat.	citáty

Devátý týden – honba za pokladem

Časová dotace	průběh	pomůcky
5 min	Přivítání dětí	
5 min	Scénka – Detektiv se zoufale snaží najít, odkud pocházejí citáty, a nejde mu to. Poprosí děti o pomoc	
15 min	Hledání citátů – děti určí z jakého žánru citát může být a snaží se určit co nejvíce informací, poté projdou připravené knihy.	Připravené hromádky knih, v nich zprávy
5 min	debriefing	

10. Závěry a diskuse

Z průzkumného vzorku knihoven tedy 90% respondentek odpovědělo, že se v jejich školní knihovně nějaké takovéto akce konají, nejčastěji uváděné byly besedy. Pouze jedna z dotazovaných knihoven uvedla, že žádné aktivity nepořádá. Tato knihovna se ukázala jako téměř nefunkční. Dotazované školní knihovny se tedy snaží vnést život a zájem dětí do školní knihovny. Nejčastěji využívané besedy pro to mohou být dobrým prostředkem, záleží na zvoleném tématu a jeho zpracování.

Pouze čtvrtina z dotázaných knihoven uvedla, že školní knihovnu využívají i učitelé. Z následného dotazování vyšlo najevo, že učitelé sami nemají zájem o spolupráci, případně o takové možnosti neví. Bylo by dobré zkusit učitele zapojit alespoň do školních aktivit v knihovně. Děti by se tak mohly lépe naučit vyhledávání informací, nebo i zájmových knih.

Třičtvrtina z dotazovaných knihoven odpověděla, že děti využívají knihovnu k samostudiu. Buď jen jako místnost s počítačem. Většina knihovnic dále uvedla, že se procento dětí využívajících školní knihovnu zvedlo právě od zavedení internetu do knihovny. Některé děti přišly pouze na internet a postupem času se propracovaly i ke knihám a nyní jsou z nich častí návštěvníci knihoven. Knihovnice dále uváděly, že vždy závisí na osobnosti knihovníka. Pokud bude dětem nesympatický a nevrlý, nebudou chtít do knihovny chodit vůbec.

Většina z dotazovaných knihoven také vypověděla, že velké knihovnické akce pořádá. Pořádají je i knihovny, které jinak žádné vlastní akce nemají, a to z toho důvodu, že tyto akce jsou ověřené, a oblíbené.

Dvě třetiny z mnou vybraných knihoven pak odpovědělo, že se u nich konají i jiné volnočasové akce. Byly to právě ty knihovny, které pořádaly velké akce a u kterých děti knihovnu využívají více jak u jiných knihoven. Je tedy vidět, že pořádání mimoškolních akcí ve školních knihovnách má smysl minimálně v tom ohledu, že děti se seznámí se zázemím knihovny a začnou ji pak samy navštěvovat.

Je tedy vidět, že ve využívání školních knihoven mají ještě děti i učitelé určité rezervy, ale knihovnice se snaží tyto rezervy zmenšit, právě pořádáním různých akcí nejen v době

vyučování, ale i ve volném čase dětí. Knihovny se přizpůsobují moderním potřebám, zavádějí do školních knihoven počítače a počítačové lekce a díky tomuto jsou více vyhledávané. Popularitu si také získaly zavedením větších akcí, kdy děti nejen v knihovně čtou, ale i si hrají a baví se. A nemusí vždy jít jen o akce spojené s knihami. Děti tím pak poznávají knihovnice i prostory knihovny ne jen jako místo kde musí být potichu a je v něm spousta knih, ale jako místo, které je zábavné a zajímavé. Z toho důvodu také knihovnice vymýšlejí další a další akce, které by přitáhly děti do knihovny a potažmo ke čtení všeobecně.

11. Závěr

Prvním cílem mé práce bylo popsat metody a formy práce ve školních knihovnách. Tento cíl jsem zkoumala formou rozhovoru a četbou. Jak bylo zjištěno analýzou legislativních dokumentů, jednotná definice školní knihovny není vytvořená. Stejně tak jednotná metodika z hlediska volnočasových, či v podstatě jakýchkoli aktivit. Existuje ovšem metodika ohledně materiálního uspořádání školní knihovny, například v dokumentu *Setting up and running school library*. Tato metodika je zaměřená například na knihy a jejich uspořádání tak, aby bylo pro děti co nejlákavější. Dále jsem zjistila, že některé knihovnice školních knihoven se přece jen snaží s tímto něco udělat a předávají si rady a návrhy v rámci sdružení školních knihoven. Formy práce ve školní knihovně jsou velmi různorodé a odvíjí se od počtu dětí, prostoru knihovny a zaujetí knihovnice.

Mým druhým cílem bylo popsat problematiku školní knihovny a jejích funkcí. Tento cíl jsme zpracovala v teoretické části a částečně byl rozebrán v rozhovoru. Školní knihovny jako takové nejsou v ČR moc využívány. Na vině jsou jednak učitelé, jednak rodiče, někteří rodiče dokonce odmítají dítě do školní knihovny zapsat, jednak všeobecně dnešní doba, nepříliš příznivě nakloněna čtenářství. A pak také nedostatek peněz, který většinou znemožňuje propagaci, nákup nových knih a tudíž výrazně snižuje atraktivitu knihovny. Stejně tak knihovnice ve školních knihovnách nejsou vždy natolik aktivní, aby byly schopné vést nějakou volnočasovou aktivitu ve školní knihovně.

Třetí cílem pak bylo vytvořit návrh na měsíční plán práce školního čtenářského kroužku. S tímto bodem jsem si nechala poradit od Mgr Čumplové a nechala jsem se inspirovat knihou *Případy detektiva Klubka*. Nejprve jsem si vytvořila Cíle, poté roční rámcový plán a z něj jsem odvodila plán měsíční, který předkládám v závěrečné kapitole.

Nejen školní knihovny by tedy měly dostat více prostoru a pozornosti ve výzkumu, a v mimoškolním vzdělávání.

12. Seznam Literatury

- BABIRÁDOVÁ, M. (2009). *Činnosti studijních a informačních center základních škol na vyškovsku*. Brno.
- BĚLOHRADSKÁ, Jitka. Informační gramotnost. Vyd. 1. Brno : Moravská zemská knihovna, 2006. *Školní knihovna jako informační centrum školy*, s. 84-100
- BLAŽKOVÁ, Božena. Jak se dělá školní knihovna. *Grand Biblio*. 2007, roč. 2, č. 9, s. 16-17. ISSN 1802-3320.
- ČUMPLOVÁ, Ludmila. Současnost a budoucnost školních knihoven v České republice. *Čtenář. Měsíčník pro práci s knihou*. 2008, roč. 60, č. 3. ISSN 0011-2321.
- ČUMPLOVÁ, L., Nejezchlebová, J., & Švastová, Z. (2008). *Příručka pro školní knihovny a studijní a informační centra na základních a středních školách*. Praha.
- FILIPOVÁ, Miloslava. (1980). *Školní knihovna: její funkce, úkoly, formy a metody práce*. Vyd 1. Praha. SPN – Pedagogické nakladatelství
- FRANTS, Hannele, Kaarina KOLU a Seija SALMINEN. *A good school library*. Finland, 2002. ISBN 952-13-2716-2. Dostupné z: http://www.oph.fi/download/47629_good_school_library.pdf
- HOUŠKA, Tomáš. Školní knihovna jako důležitý prvek vzdělávání. *Infocus*. 1996, č. 6/7, s. 124-125
- KARÁSKOVÁ, V. (2010). *čtenářství*. Načteno z <http://kisk.phil.muni.cz/wiki/%C4%8Cten%C3%A1%C5%99stv%C3%AD>
- KONEZSOVÁ, B. a. (2009). *Celé česko čte dětem*. Načteno z <http://www.celeceskoctedetem.cz/>
- LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Dítě a kniha: O čtenářství jedenáctiletých*. Vyd 1. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 179 s. ISBN 80_86898-01-é
- MERTIN, Václav. Čtení se nelze naučit jinak než čtením. *Grand Biblio*. 2008, roč. 2, č. 9, s. 10-11. ISSN 1802-3320.
- PÍRKO, Zdenek. (1990). *Čtenářské kluby Jaroslava Foglara*. Brno: Delfín
- SKUTIL, Martin. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Vyd 1. Praha : Port.I, 2011. 254 s. ISBN 978-80-7367-778-7
- ULLMANOVÁ, Ivana. Jak čtou školáci. *Grand Biblio*. 2008, roč. 2, č. 12, s. 34. ISSN 1802-3320.

13. Přílohy

13.1. Rozhovor s Mgr Ludmilou Čumplovou

Jaké máte vzdělání?

Vystudovala jsem Filosofickou fakultu University Karlovy, katedru knihovnictví. Pracovala jsem jednak v městské knihovně v Dubí, pak jsem začala pracovat v Národní knihovně ČR a pak jsem se stala ředitelkou Národní pedagogické knihovny Komenského

Máte za sebou nějaké školení v oblasti knihovnictví?

No tak školení za sebou mám, ale většinou jsem byla v pozici školitele, protože jsem se podílela na vývoji metodiky, třeba Kurz pro knihovníky školních knihoven. Ale nejlepší je když se lidé sejdou a vyměňují si své zkušenosti a poznatky. Nejdůležitější co je, je pro nás rozvoj dětského čtenářství.

Jak jste se dostala k práci ve školní knihovně?

Velmi jednoduše. Když jsem odešla z práce do důchodu, tak jsem začala pracovat tady. Já jsem tu knihovnu vlastně pomáhala zakládat. Knihovnice co tu byla, tak se jí už práce počítala do důchodu a tak si vzala druhé zaměstnání a sem přestala chodit, takže jsem to po ní převzala.

Baví vás tato práce?

Hrozně.

S jak starými dětmi pracujete?

No tak my spolupracujeme se školkou, máme projekt pro předškolní děti, protože naše škola je spojená s Mateřskou školkou, takže děláme projekt na podporu předškolního čtenářství. Děti sem chodí jednou za měsíc a povídáme si o knížkách a čteme jim. Bud' se dopředu dohodneme s učitelkou, jaké mají téma, anebo něco vyberu. Takže vlastně pracuji s dětmi od tak čtyř, pěti let, v případě Pohádkování i s mladšími až po desetileté děti.

Jaké volnočasové aktivity zde provozujete?

Jednak děláme každý třetí čtvrtek v měsíci Pohádkování. To má vlastně tři části, v první si přečteme nějakou pohádku k tématu, v druhé děti něco tvoří k tématu, třeba hádání jak příběh dopadne a třetí část je pohybová, je to nějaká hra nebo soutěž. Také to zde slouží trochu jako družina, protože do družiny mohou jen děti do deseti let a ty starší už vlastně ne, takže pokud rodiče nemají čas si dítě vyzvednout, tak děti mohou být tady. Máme tu jeden počítač na hry, díky fondu rodičů tři netbooky na věci do školy a asi 7000 knih. A také děláme každý rok noc s Andersenem.

Je o ně zájem?

Je, díky dobré propagaci sem chodí hodně dětí.

Jaká akce byla nejvydařenější a která zase nejméně vydařená?

Noc s Andersenem v loňském roce byla nejvydařenější, dělali jsme bojovku po Hanspaulce kde děti měly za úkol hledat ulice, ten kdo našel ulici, i kdo splnil úkol dostal určitý počet bodů a cílem byla ulice, ve které bydlel, ve které žili nebo žijí dva dvě význačné osobnosti jeden ilustrátor knih Václava Čtvrťka, nebo jedné knihy Václava C, to měli za úkol děti zjistit kdo to a kde bydlí, pak jsme se tam vyfotografovali. Pak měli opravdu složitý úkol sami měli za úkol zjistit toho Smetanu toho tam byla nápodoba kdo ilustroval Křemílka a Vochomůrku, a tam to bylo jednoduché ale pak měli za úkol zjistit, kde bydlela autorka knížky o Nespokojeném králíčkovi a jak se jmenovala, a to bylo velice těžké a to jim trvalo tak půl hodiny ptali se lidí a opravdu samostatně hledali a největší legrace, lidi bydleli téměř v sousedství a nevěděli že Marie Majerová tam bydlela, takže to byla jedna z nejvydařenějších akcí. Na té noci s Andersenem se většinou, až do předloňského roku, podíleli ještě skauti, skautský oddíl zdejší a nejméně vydařená bylo jedno Pohádkování kdy se náhle a to jako nebyla ničí vina, náhle se udělalo po třech nedělích deštěů se udělalo krásné počasí, takže přišli asi dva lidi, ale zase mělo to jedno pozitivum, mezi těmi dvěma maminkami které přišly byla jedna maminka, která se zajímala o to že by dítě dala sem do školy no a když zjistila, co se tady dělá tak sem samozřejmě že dítě sem do školy dala.

A proč myslíte, že třeba ta Noc s Andersenem byla taková nejvydařenější, co to způsobilo?

Je to sice náročná příprava, ale je to pro děti je to velice vděčné oni se na to děti těší celý rok, protože na Noc s Andersenem nemůžou všichni. Noc s Andersenem je jenom pro děti, které jsou zapsané jako čtenáři knihovny a které chodí do té knihovny, takže to je vlastně za odměnu. Letos to jsem to měli ještě ztížené, protože jsem měli celoroční soutěž, takže na Noc s Andersenem, ten kdo soutěžil, kdo zodpovídal otázky tak ten měl body navíc, tam

jsem měla pořadník protože dětí je hodně a do knihovny se vejde jenom 20 dětí, takže letos to bylo velice zajímavé a pak jsme měli ještě jednu zajímavou akci velice vydařenou bylo to zase Pohádkování bylo velikonoční a anglické a dělala to dokonce jedna maminka která se sama nabídla, která pravidelně chodila na ta Pohádkování, má tady dvě holčičky jednu ještě snad v mateřské školce a ta připravila velice krásné, krásný pořad, daly jsem dohromady stoly vyzdobili jsme všechno velikonočně, máme z toho krásné fotky a ona přinesla spoustu různých dárků které jsme tady poschovávaly po knihovně a všechno se to odehrávalo v angličtině a připravila takový kvíz, z internetu stáhla oslavy velikonoce z různých zemí světa a děti měli za úkol hádat, nebo zjišťovat, spíš hádat odkud ta oslava je z jaké země to je a ten kdo uhádl ten si mohl najít jednu výhru, jedno sladké, nebo prostě různé věci které tu byly. No a nakonec byla ještě taková přehlídka klobouků což je údajně New Yorský zvyk ona na to měla od Irvinga Berlina staženou hudbu na to na ten pochod kolem tady místnosti a rozdala dětem krásné klobouky s kytkami a různé čepice a různé ozdoby hlavy no a děti si udělaly takovou jakoby jako parádu, takovou přehlídku a pochodovaly tady a všichni se děsně vyřádili a bylo to nádherný.

Na čem myslíte, že závisí právě úspěch té akce, jestli se bude líbit.

No tak jednak na přípravě jednak na propagaci ale to ne aby se líbila, ale aby lidi přišli, aby byla úspěšná aby se o tom lidi včas dozvěděli a ani ne tak na financích, protože většinou vaříme z vody, jako nesmí to nic stát, protože na to nic nemáme, ale v podstatě i na tom že třeba ta akce třeba už má tradici a ví se že je kvalitní, tak se na tom chodí

A podílí se nějak děti na přípravě?

Děti se většinou nepodílí, protože to jsou malé děti, pro které to pohádková ní je, akorát jednou se podíleli děti kdy si připravily takové herní prostory, měli jsme princezny a auta, tak kluci si tady vytvořili dálnice, křižovatky, rozestavěli si tam dopravní značky a vzali si autíčka a jezdili a holčičky zase přinesly hadříčky a ty šily za pomoci provázků, sponek kancelářských a nůžek šily modely s babičkami a maminkami.

Říkala jste teda už, že rodiče spolupracují, že vám pomáhají třeba dělat ta Pohádkování spolupodílejí se třeba ještě jinak na tom běhu té knihovny?

Velice se podílí klub rodičů, který v podstatě financuje školní knihovnu, protože my od školy nedostáváme ani korunu. Klub rodičů dává 5000 na časopisy na rok, 5000 na knížky a od loňského roku kdy jsem šla na Klub rodičů a vysvětlila jsem, co všechno se tady dělá, tak přidali dalších 5 000, takže máme 10 000 na rok. No a kromě toho ještě opravdu rodiče

pomáhají, ta maminka, rodina té maminky, která dělal to anglické Pohádkování tak ta věnovala sponzorský dar knihovně, dalších 10 000, takže jsme mohli nakoupit tři tituly společné četby, s tím že se kupují už jen do každé lavice jedna knížka.

Říkal jste teda, že už jste spolupracovali se skauty, spolupracujte ještě s jinými institucemi?

To nevím, jestli jsem teďka říkala s Městskou knihovnou.

Ted'ka ještě ne.

S městskou knihovnou spolupracujeme, kdy zařizuju jednak exkurze. Všechny třídy projdou za školní rok exkurzí do místní pobočky městské knihovny v Praze a oni nám zase nabízejí akce, které oni pořádají a děti tam na ně chodí, takže tady máme dobrý kontakty, dobrý zkušenosti, takže když tam byl ted'ka den spisovatelů tak. Navíc i besedy se spisovateli dělá i naše školní knihovna, bydlí tady Daniela Krauberová, její dcera nebo děti sem chodí do školy do školy, takže tam nám sem chodí. Byla i na letošní Noci s Andersenem, četla tady ukázky ze svých připravovaných knížek a dětem se to strašně líbilo. Takže navíc pro akce pro dospělé, to nevím, jestli patří do tohotole, jsme tady měli Jana Cimického besedu ted' nedávno, takže snažíme se

Já se ted'ka zeptám, jestli existuje nějaká metodika práce školních knihoven nebo nějaká doporučení?

No existuje oficiální předpis, doporučení pro činnost školních knihoven, které vydalo ministerstvo školství a tam se mluví o tom, kam se lze obrátit s dotazem na pomoc. Je to národní pedagogická knihovna Komenského. Potom existuje ještě sdružení knihovníků a informačních pracovníků, Ski, při kterém pracuje Klub školních knihoven, mají svoji webovou stránku tam je možné se také obrátit ale metodika práce školních knihoven jako taková v podstatě neexistuje. To co se týká metodiky co se existuje je spíš i v příručce pro školní knihovny je spíš ta technika zpracování knih, neboli taková ta administrativní činnost, která, že ta knížka musí být evidovaná tak aby se nedala, prostě takové na ty finanční předpisy a zapsání i návod jak knížky postavit aby se děti mohly velice dobře v té knihovně zorientovat.

Máte teda nějaký roční plán?

Ano školní knihovna má roční plán činnosti, který je zahrnutý do ročního plánu školy hlavně do těch mimoškolních výchovných akcí nebo mimoškolních tak tam se knihovna

hodně podílí, má ale svoje akce i dopoledne kolem vyučování třeba pasování nebo odpoledne to mimoškolní jsou pasování prváčků to je tak napůl žejzo, prostě je toho poměrně dost.

Jaké formy práce používáte?

Jednak individuální a jednak kolektivní. Z těch individuálních to je jednak při vyučování, ten největší podíl na tom dětském rozvoji čtenářství - Najít dítěti takovou knížku aby se mu líbila, aby si ji rádo přečetlo, to je asi tak největší. No a potom když tu děti jsou odpoledne tak jako se s nimi bavím nebo jim pomáhám psát úkoly.

Jaké jsou podmínky, nebo nějaké předpoklady aby právě knihovna mohla pořádat tyto volnočasové aktivity?

Jednak zájem ze strany školy a jednak prostorové podmínky, personální podmínky a zájem dětí.

Vy jste zmínila ty personální podmínky, jaké vlastnosti by měla mít dobrá knihovnice?

No v první řadě by to měla být neformální autorita a měl by to být kamarád pro ty děti spíš než nějaká autorita, ale samozřejmě že autoritu musí být, protože se jedná o bezpečnost dětí, ale musí to být zároveň kamarád a musí umět ty děti tak jako nenápadně vést protože určitě ta školní knihovna má nějaký cíl ke kterému se snaží dostat, takže musí být vzdělaná, musím mít spoustu znalostí, protože dotazy dětí jsou velmi široké, jednak se týkají vyučování a jednak i v těch volnočasových aktivitách tak je zajímavá spousta věcí, chovají různá zvířata, dělají různé aktivity a k tomu chtějí informace, takže ta knihovnice musí toho hodně vědět.

Děkuji mockrát za rozhovor, nashledanou.

13.2. Morseova abeceda

A	.-	akát
B	-...	blýskavice
C	-.-.	cílovníci
D	-..	dálava
E	.	erb
F	..-.	Filipíny
G	--.	Grónská zem
H	....	Hrachovina
CH	----	chvátá k nám sám
I	..	ibis
J	.---	jasmín bílý
K	-.-	krákorá
L	.-..	lupíneček
M	--	mává
N	-.	Nástup
O	---	ó náš pán
P	.-.	Papírníci
Q	--.-	kvílí orkán
R	.-.	rarášek
S	...	sekera
T	-	trám
U	..-	učený
V	...-	vyučený
W	.-.-	vagón klád
X	-..-	Xénokratés
Y	-.--	Ýgar mává
Z	--..	známá žena

13.3. Velký polský kříž

ABC	DEF	GHCh
IJK	LMN	OPQ
RST	UVW	XYZ

13.4. Mobilní šifra

